

ОБЈЕДИЊЕНИ ИЗВЕШТАЈ О
РАДУ
ЦЕНТРА ЗА СОЦИЈАЛНИ РАД У
АП ВОЈВОДИНИ ЗА
2020. ГОДИНУ

**ПОКРАЈИНСКИ
ЗАВОД ЗА
СОЦИЈАЛНУ
ЗАШТИТУ**

Нови Сад, 2021. године

САДРЖАЈ

УВОД	3
1. 0. ЦЕНТРИ ЗА СОЦИЈАЛНИ РАД (ЦСР) У АП ВОЈВОДИНИ.....	3
1.1 ПОДАЦИ О ЗАПОСЛЕНИМА НА НЕОДРЕЂЕНО ВРЕМЕ НА ЈАВНИМ ОБЛАШЋЕЊИМА	5
1.2. ПОДАЦИ О ЗАПОСЛЕНИМА И АНГАЖОВАНИМА НА ПРУЖАЊУ УСЛУГА У ОКВИРУ ОРГАНИЗАЦИОНИХ ЈЕДИНИЦА	7
1.3. ПРОФЕСИОНАЛНА ОБУКА РАДНИКА	8
1.4. ПОШТОВАЊЕ ПРАВА КОРИСНИКА	8
2.0. ПОДАЦИ О КОРИСНИЦИМА.....	9
2.1. БРОЈ КОРИСНИКА.....	9
2.2. ДЕЦА КОРИСНИЦИ.....	12
2.3. ПУНОЛЕТНИ КОРИСНИЦИ – МЛАДИ, ОДРАСЛИ И СТАРИЈИ.....	13
2.4. ОСОБЕ СА ИНВАЛИДИТЕТОМ – ДЕЦА, МЛАДИ, ОДРАСЛИ И СТАРИЈИ.....	15
3.0. ОДЛУЧИВАЊЕ У ВРШЕЊУ ЈАВНИХ ОВЛАШЋЕЊА ЗА ПУНОЛЕТЕНЕ КОРИСНИКЕ.....	16
3.1. ОСТВАРИВАЊЕ ПРАВА НА МАТЕРИЈАЛНУ ПОДРШКУ.....	16
3.2. ОСТВАРИВАЊЕ ПРАВА НА СМЕШТАЈ У УСТАНОВУ СОЦИЈАЛНЕ ЗАШТИТЕ И СМЕШТАЈ У ДРУГУ ПОРОДИЦУ.....	17
3.3. СТАРАТЕЉСТВО.....	21
4.0. ОДЛУЧИВАЊЕ У ВРШЕЊУ ЈАВНИХ ОВЛАШЋЕЊА ЗА МАЛОЛЕТНЕ КОРИСНИКЕ.....	23
4.1. ОСТВАРИВАЊЕ ПРАВА НА МАТЕРИЈАЛНУ ПОДРШКУ.....	23
4.2. ОСТВАРИВАЊЕ ПРАВА НА БЕЗБЕДНОСТ И СИГУРНОСТ ДЕТЕТА	24
4.3. СМЕШТАЈ ДЕЦЕ У СИСТЕМУ СОЦИЈАЛНЕ ЗАШТИТЕ	25
4.4. ОСТВАРИВАЊЕ ПРАВА НА ПОРОДИЧНИ СМЕШТАЈ.....	26
4.5. ОСТВАРИВАЊЕ ПРАВА НА ДОМСКИ СМЕШТАЈ.....	29
4.6. УСВОЈЕЊЕ.....	31
4.7. СТАРАТЕЉСТВО.....	32
4.8. ВРШЕЊЕ РОДИТЕЉСКОГ ПРАВА.....	33
5.0. ПОСЛОВИ У ВРШЕЊУ ЈАВНИХ ОВЛАШЋЕЊА.....	36
5.1. ЗАШТИТА ОД НАСИЉА У ПОРОДИЦИ.....	36
5.2. ЗАШТИТА МАЛОЛЕТНИКА.....	42
6.0. ЗАКЉУЧЦИ.....	45

УВОД

Претходна, 2020. година била је специфична, имајући у виду околности које су изазване пандемијом Корона вируса које су се одразиле на функционисање установа у систему социјалне заштите и кретање броја корисника одређених права и услуга. Као и сви други друштвени актери, тако и центри за социјални рад, прилагођавали су организацију свог рада кризној ситуацији, настојећи да одговоре на потребе корисника и истовремено заштите своје људске ресурсе.

Овај извештај односи се на извештајну 2020. годину и даје обједињени приказ рада центара за социјални рад са територије АП Војводине. Приказани су капацитети центара у погледу људских ресурса, кретање броја корисника у систему социјалне заштите, као и обим послова које центри за социјални рад обављају у остваривању права грађана у области социјалне заштите и спровођењу мера социјалне заштите које су им у надлежности.

Извештај се израђује у циљу информисања надлежних институција, стручне и шире јавности о стању и најважнијим кретањима у области социјалне заштите на нивоу покрајине. Доступан је на сајту Покрајинског завода за социјалну заштиту и упућује се Покрајинском секретаријату за социјалну политику, демографију и равноправност полова.

Као основа за израду извештаја коришћени су квантитативни подаци из базе Информационог система за прикупљање, анализу и обраду података у систему социјалне заштите „Аурора“ и подаци садржани у наративним извештајима о раду центара за социјални рад који садрже интерпретације квантитативних података, додатна објашњења, описе и закључке о показатељима социјалне заштите у локалним заједницама за које су центри за социјални рад надлежни.

1.0. ЦЕНТРИ ЗА СОЦИЈАЛНИ РАД (ЦСР) у АП ВОЈВОДИНИ

Демографска кретања у АП Војводини

Демографска кретања у Србији па и АП Војводини карактерише тренд депопулације и негативна стопа раста становништва, уз истовремени процес демографског старења. Према проценама Републичког завода за статистику у АП Војводини живи 1.852.093, што је 26,6% од укупног броја становника Републике Србије¹. Поред ових општих трендова, у Београдској и у Јужнобачкој области је у 2019. години забележен пораст броја становника у односу на претходну годину, а посматрано на нивоу општина/градова, највећи раст се десио у седам београдских општина и Новом Саду (у Новом Пазару, Тутину и Прешеву).

¹ Процењени број становника, годишњи просек за 2019. годину, РЗС.

Територијалне организација

У смислу територијалне организације АП Војводина састоји се од 45 општина и градова, подељених у 7 округа, а седишта округа су у: Новом Саду, Суботици, Зрењанину, Панчеву, Сомбору, Кикинди и Сремској Митровици. **Територија покрајине покривена је мрежом од 45 ЦСР: 40 градских/општинских и 2 међуопштинска центра који покривају територију целе покрајине.**

- **40 градских/општинских центара:** Ада, Алибунар, Апатин, Бач, Бачка Паланка, Бачка Топола, Мали Иђош, Бачки Петровац, Бела Црква, Бечеј, Врбас, Вршац, Житиште, Зрењанин, Инђија, Ириг, Кањижа, Кикинда, Ковачица, Ковин, Кула, Нова Црња, Нови Бечеј, Нови Кнежевац, Опово, Оџаци, Панчево, Пећинци, Пландиште, Рума, Сента, Сечањ, Сомбор, Србобран, Сремска Митровица, Стара Пазова, Суботица, Темерин, Чока и Шид
- **2 међуопштинска центра:** Жабаљ (Тител) и Нови Сад (Беочин и Сремски Карловци)

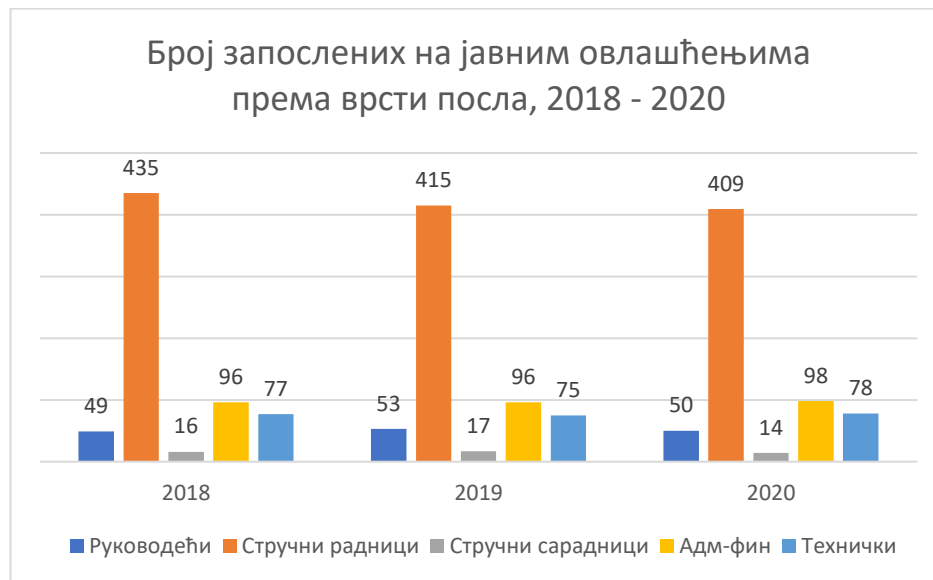

Делатност ЦСР је уређена Законом о социјалној заштити и његовим подзаконским актима. У вршењу јавних овлашења ЦСР обавља послове процене и планирања, спроводи поступке и одлучује о правима на материјална давања и о коришћењу услуга, предузима прописане мере, покреће и учествује у судским и другим поступцима, ослањајући се пре свега на Закон о социјалној заштити и Породични закон, али и друге сродне законе и подзаконске прописе релевантне за области у којима делује, на пример заштиту од насиља у породици, рад са малолетним почиоцима кривичних дела итд.

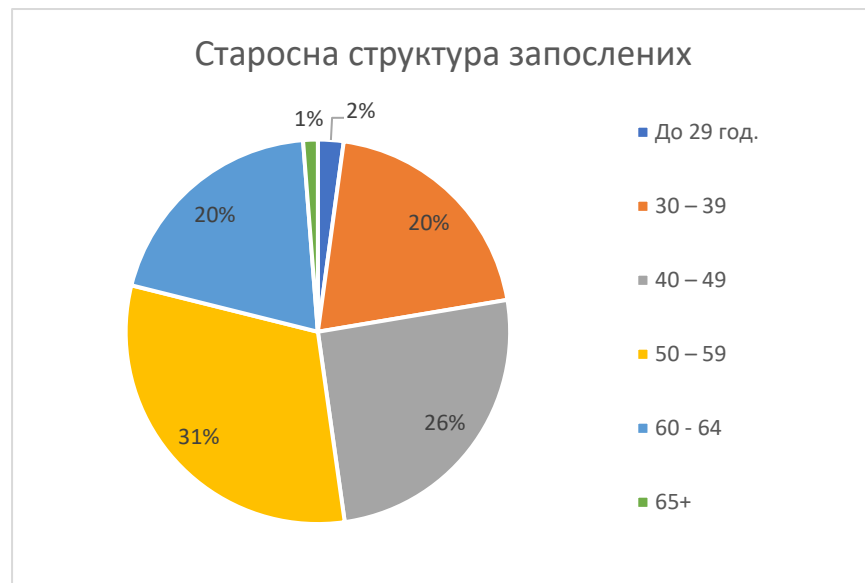
ЦСР учествује и у пословима планирања и развоја социјалне заштите у јединици локалне самоуправе за коју је основан, у складу са законом и актима јединице локалне самоуправе. ЦСР има за задатак да иницира и развија превентивне и друге програме који доприносе задовољењу индивидуалних и заједничких потреба грађана у својој локалној заједници.

1.1. Подаци о запосленима на неодређено време на јавним овлашћењима у ЦСР

На дан 31.12.2020. године на **пословима јавних овлашћења на неодређено време** у ЦСР у Војводини било је запослено **укупно 649 радника**. У односу на претходну годину број запослених је смањен за 1%, док проценат смањења у односу на 2018. годину износи 4%. У графику који следи може се видети и кретање броја запослених у претходне три године према врсти посла.

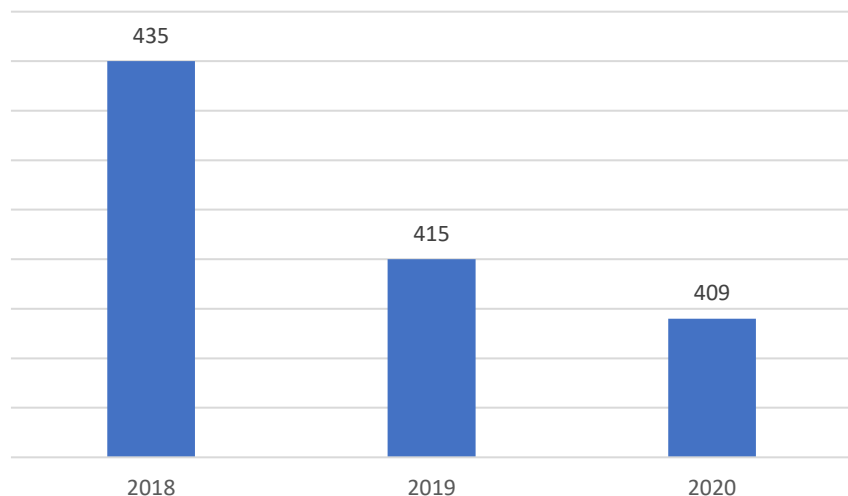
У старосној структури доминирају запослени старости 50 – 59 година са 31%, следе запослени старости 40 – 49 година са 26%, и 30 -39 година са уделом од 20%. У родној структури женски пол доминира са 82%.

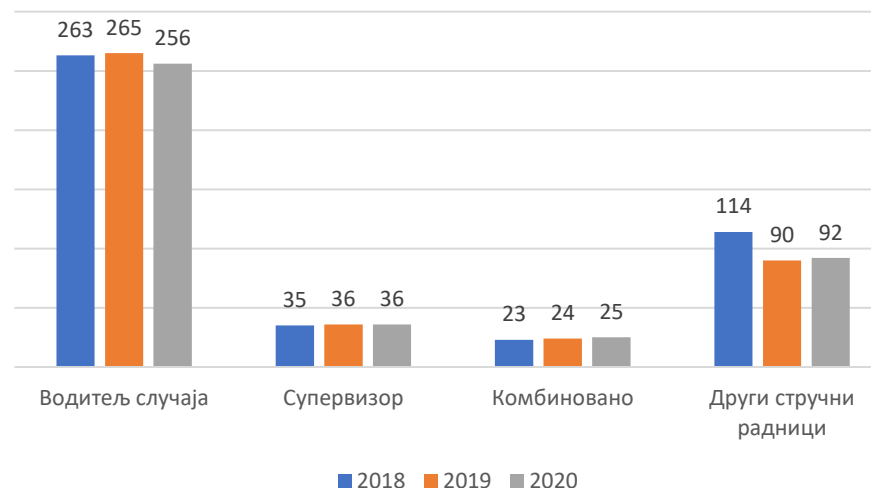
На дан 31.12.2020. године у ЦСР је било запослено **на неодређено време 409 стручних радника** (415 2019. године, 435 2018. године и 434 на крају 2017. године), **што је мање за 1% у односу на претходну годину**. Поред 409 стручних радника запослених на неодређено време у ЦСР је радило још **82 стручних радника на одређено време** (74 претходне године) и **32 ангажованих по уговору о делу** (43 претходне године). Значајан број радника који су ангажовани по другим основама указује да ЦСР имају потребу за додатном повећањем броја ангажованих радника.

Од укупно 409 стручних радника, **256 су водитељи случаја**, што је мање него прошле године када је послове вођења случаја обављало 265 радника. Број супервизора, радника који обављају комбиновано послове супервизије и вођења случаја и других стручних радника није се значајније мењао.

Број стручних радника на неодређено време, 31.12. 2018 - 2020.

Структура стручних радника на неодређено време, према врсти посла, 31.12. 2018 - 2020.

1.2. Подаци о запосленим и ангажованим на пружању услуга у оквиру организационих јединица у ЦСР

Законом о социјалној заштити уређено је да ЦСР може пружати услуге социјалне заштите у оквиру своје посебне организационе јединице, уколико поседује лиценцу за пружање одређене услуге и ако у локалној заједници нема другог овлашћеног пружаоца услуге социјалне заштите.²

На крају 2020. године **у организационим јединицама ЦСР на пружању услуга било је ангажовано 342 радника** (322 претходне године). На услугама које се лиценцирају 256 радника (дневни боравак, помоћ у кући, свратиште, лични пратилац, услуге подршке за самостални живот, саветодавно терапијске, прихватилиште, предах...), а 86 радника на осталим програмима и сервисима који не подлежу лиценцирању (као што су породични сарадник, клубови, саветовалишта, дневни центри, храна на точковима и сл.). У наведеном броју радника 99 или 29% су стручни радници, а највећи је број је ангажованих сарадника 163 или 48% од укупног броја.

² Закон о социјалној заштити, чл. 122

1.3. Професионална обука радника ЦСР

Годишњи план стручног усавршавања запослених имало је 39 од 45 ЦСР. Током 2020. године, имајући у виду епидемиолошку ситуацију изазвану Корона вирусом реализовано је значајно мање догађаја у циљу стручног усавршавања. Тако је током године 177 радника прошло акредитоване обуке, док је 2019. године то био број од 404 радника. Различитим семинарима, стручним скуповима и конференцијама присуствовало је 183 радника, а поређења ради 371 радника током 2019. године. Програме обука који нису акредитовани у нашем систему 106 радника, а дупло више претходне године (217). У неки вид формалног образовања – на специјалистичким или мастер студијама и сл. у 2020. години, укључено је 20 запослених у ЦСР, слично као и претходне (22 радника).

У појединим ЦСР има радника који нису похађали основни програм обуке за вођење случаја и основни програм за правнике. У питању је број од 17 запослених који раде на пословима вођења случаја и 14 правника. **У односу на 2019. годину повећан је број стручних радника без основне обуке, чему су допринеле и околности у вези са епидемиолошком ситуацијом које су онемогућавале реализацију програма стручног усавршавања.**

Број стручних радника који нису похађали основни програм обуке за посао који обављају	2018.	2019.	2020.
Број радника који нису завршили програм обуке за вођење случаја	24	10	17
Број радника који нису завршили обуку за супервизоре	5	-	1
Број радника који нису завршили обуку за правнике	10	11	14

1.4. Поштовање права корисника ЦСР

ЦСР као и други пружаоци услуга требало би да имају прописану процедуру за поступање по примедбама грађана на рад стручних радника, што је право корисника гарантовано Законом о социјалној заштити. Као и претходне, 34 ЦСР је у својим годишњим извештајима пријавило да има такву процедуру.

У ЦСР постоји прописана процедура за поступање по примедбама грађана на рад стручних радника	2018.	2019.	2020.
Број центара за социјални рад	31	34	34

2.0. ПОДАЦИ О КОРИСНИЦИМА

2.1. Број корисника

Према Закону о социјалној заштити, корисник права или услуга социјалне заштите може бити појединац или породица која се суочава са препрекама у задовољењу потреба, услед чега не може да достигне или да одржи квалитет живота, или која нема довољно средстава за подмирење основних животних потреба а не може да их оствари својим радом, приходом од имовине или из других извора.³ Корисници социјалне заштите су држављани Републике Србије, а могу бити и страни држављани и лица без држављанства, у складу са Законом и међународним уговорима.⁴

Број корисника који су током 2020. године евидентирани у ЦСР у АП Војводини је **208.307**, док је на дан 31.12.2020. године на евиденцији забележено **160.925 корисника**. Према овим подацима услуга система социјалне заштите је користило током **2020. године 3.787 корисника мање у односу на претходну годину, а процентуално изражено ово смањење износи 2%** (поређења ради смањење броја корисника током 2019. године у односу на 2018. годину било је 5%).

У периоду од 2012. године до 2019. године број корисника константно је растао, да би у протекле две године бележили смањење броја корисника социјалне заштите. Ипак, у односу на 2012. годину број корисника је већи за чак 21.977.

Учешће корисника социјалне заштите у становништву АП Војводине је на нивоу од прошле године и износи **11%**, а АП Војводина је на другом месту по учешћу корисника у општој популацији, након региона Јужне и Источне Србије.

Година	Бр. корисника	Учешће корисника у становништву АПВ	
2009.	183.222	9,0%	Број становника по попису 2002. 2.031.992
2010.	189.435	9,3%	
2011.	168.447	8,8%	
2012.	186.330	9,7%	Број становника по попису 2011. 1.916.889 Процењени број становника за 2018. 1.861.863 Процењени број становника за 2019 1.852.093
2013.	194.620	10,1%	
2014.	205.364	10,7%	
2015.	210.056	10,9%	
2016.	217.679	11,3%	
2017.	218.238	11,4%	
2018.	223.632	11,6%	
2019.	212.094	11,3%	
2020.	208.307	11,2%	

³ Закон о социјалној заштити, члан 41

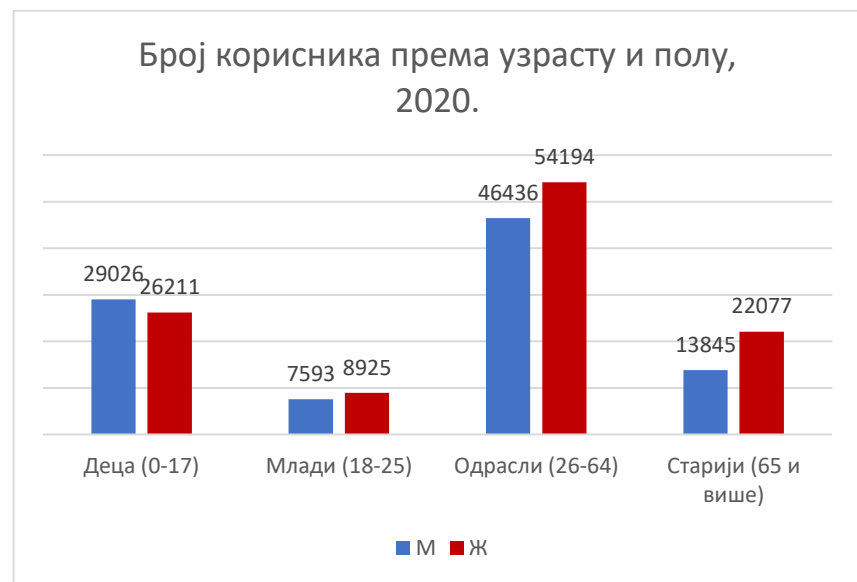
⁴ Закон о социјалној заштити. члан 6

Анализирајући број корисника по узрасним групацијама у односу на претходну годину, уочава се смањење броја корисника у свим узрасним групацијама осим код старијих. **Бележи се највеће смањење броја деце, које износи 5%, док је повећање броја старијих корисника социјалне заштите 4%.**

Укупан број корисника у регистру ЦСР на активној евиденцији по старости и полу										
Корисници по узрасту	2018	2019	Број корисника на активној евиденцији у току извештајног периода (01.01.2020. - 31.12.2020.)			31.12.2018.	31.12.2019.	Број корисника на активној евиденцији 31.12.2020.		
			М	Ж	2020			М	Ж	Укупно
Деца (0-17)	60377	58038	29026	26211	55237	47401	45992	22178	20656	42834
Млади (18-25)	18770	16962	7593	8925	16518	13227	12693	5565	6387	11952
Одрасли (26-64)	110479	102712	46436	54194	100630	86339	82037	37162	41255	78417
Старији (65 и више)	34006	34382	13845	22077	35922	27327	27291	10682	17040	27722
Укупно	223632	212094	96900	111407	208307	174294	168013	75587	85338	160925

Највеће учешће на евиденцији ЦСР имају корисници у одраслом добу који чине 48% укупног броја корисника ЦСР, затим следе деца са учешћем од 27%, старије особе 16% и млади као најмања групација од 8% у укупном броју корисника. У узрасној структури нема значајнијих промена током година и **одрасла лица су константно најбројнији корисници, а њихово учешће креће се око половине од укупног броја. У родној структури** учешће жена износи 53%. Уколико посматрамо родну структуру по узрасним групама, примећујемо да је у групацији деце нешто већи удео корисника мушког пола, док са узрастом расте удео женског пола.

2.2. Деца корисници

Законом о социјалној заштити је прописано да дете може бити корисник социјалне заштите када му је услед породичних или неких других животних околности, угрожено здравље, безбедност и развој, односно ако је извесно да без подршке социјалне заштите не може да достигне оптимални ниво развоја.

У току 2020. године евидентирано је укупно 55.237 деце корисника ЦСР, а на дан 31.12.2019. на евиденцији је било 42.834 деце. Ако посматрамо кретање број деце у дужем временском периоду, уочава се тренд пораста њиховог броја до 2016. године, након чега се бележи константан али опадајући тренд. **Бележи се смањење броја деце од 5% у односу на 2019. годину.**

Деца старијег узраста су константно бројнији корисници система социјалне заштите, а **најбројнија су деца узраста 6 до 14 година која чине 48% укупног броја деце на евиденцији.** У родној структури **дечаци су бројнији**, а однос у корист дечака је израженији у старијим групацијама.

Број деце на активној евиденцији ЦСР у току године и на дан 31.12. према узрасту и полу								
Узрасне групе	Укупно 2019	Укупан број деце у току године		Укупно 2020	31.12.2019.	Број деце на дан 31.12.		Укупно 2020
		М	Ж			М	Ж	
0 - 2	6489	3104	2910	6014	4837	2367	2474	4841
3 - 5	8732	4314	4055	8369	7160	3331	3265	6596
6 - 14	27939	13897	12613	26510	22824	10839	10100	20939
15-17	14878	7711	6633	14344	11171	5641	4817	10458
Укупно	58038	29026	26211	55237	45992	22178	20656	42834

Најбројнија су деца која су у систему социјалне заштите **због социо–материјалне угрожености, односно чије су породице корисници НСП или неких других материјалних давања - 52%** деце је евидентирано кроз ову корисничку групу. Не евидентирају се значајније промене у уделу корисничких група у односу на претходну годину.

Број деце у ЦСР према корисничким групама/поступцима и узрасту у 2019. и 2020. години								
Корисничке групе	УКУПНО 2019	%	Узраст				УКУПНО 2020	%
			0-2	3-5	6-14	15-17		
Деца под старатељством (сва деца под старатељством: и у породици и на смештају)	2996	4,7	323	426	1768	1187	3704	5,8
Деца жртве насиља и занемаривања	4112	6,4	314	656	2141	1113	4224	6,7
Деца са неадекватним родитељским старањем	1971	3,1	207	346	1071	553	2177	3,4
Деца са проблемима у понашању и у сукобу са законом	5386	8,4	0	13	1144	4273	5430	8,5
Деца чији се родитељи споре око начина вршења родитељског права	6019	9,4	761	1465	3140	1044	6410	10,1
Деца чије су породице корисници НСП и других видова материјалних давања	33983	52,9	4074	5586	16541	7041	33242	52,3
Деца ОСИ	3459	5,4	139	538	2006	866	3549	5,6
Деца у поступцима одређивања личног имена	252	0,4	203	8	2	2	215	0,3
Деца у поступцима располагања имовином	484	0,8	21	60	256	191	528	0,8
Деца у поступцима: сагласност за малолетнички брак	46	0,1	0	0	1	18	19	0,0
Деца жртве трговине људима	44	0,1	4	3	17	23	47	0,1
Деца страни држављани без пратње	389	0,6	1	0	37	415	453	0,7
Деца која живе и раде на улици (деца улице)	6	0,0	0	0	3	4	7	0,0
Деца повратници/из реадмисије	48	0,1	0	8	22	14	44	0,1
Остала деца	5009	7,8	665	369	1597	833	3464	5,5

2.3. Пунолетни корисници – млади, одрасли и старији

Према Закону о социјалној заштити млада особа (пунолетно лице до навршених 26 година живота) може бити корисник социјалне заштите по истим условима као и дете, кад му је услед породичних или неких других животних околности, угрожено здравље, безбедност и развој, односно ако је извесно да без подршке социјалне заштите не може да достигне оптимални ниво развоја. И пунолетна лица од навршених 26 година до навршених 65 година (одрасле особе), као и старији корисници од 65 година могу бити корисници социјалне заштите односно ЦСР, када је њихово благостање, безбедност и продуктиван живот у друштву угрожено ризицима услед старости, инвалидитета, болести, породичних и других животних околности. У складу са законским одређењима у формату за извештавање дефинисане су корисничке групе пунолетних корисника.

У току 2020. године евидентирано је укупно **153.070 пунолетних корисника, што је за 0,6% мање него претходне године** (процент смањења 2019. у односу на 2018. годину је износио чак 5,6%). На дан 31.12.2020. године на евиденцији ЦСР било 118.091 корисника.

Најбројнија групација пунолетних корисника ЦСР су **материјално угрожене особе са уделом од 55%**, што је уједно и најчешће обележје свих узрасних групација. После материјално угрожених, следећа по бројности корисничка група јесу особе са инвалидитетом, затим корисници домског смештаја и других услуга социјалне заштите у локалној заједници, жртве насиља итд⁵.

Број пунолетних корисника у ЦСР према корисничким групама и старости у 2019. и 2020. години								
Корисничке групе	Укупно 2019.	%	Млади (18 - 25)	Одрасли (26 - 64)	Старији (65 - 79)	Старији (80 и више)	Укупно 2020.	%
Особе под старатељством - сви пунолетни корисници под старатељством: и у породици и на смештају	6888	4,2	610	3873	2067	684	7234	4,3
Жртве насиља, занемарене особе и у ризику од занемаривања	9643	5,9	1641	7978	1329	155	11103	6,7
Особе које се споре око вршења родитељског права	4329	2,6	621	3468	96	2	4187	2,5
Особе са инвалидитетом	18260	11,1	1428	10078	6484	1430	19420	11,7

⁵ Један корисник може бити евидентиран у више корисничких група – нпр. корисник који прима материјалну помоћ може бити и жртва насиља и особа са инвалидитетом

Особа са друштвено неприхватљивим понашањем	3565	2,2	1475	1942	235	18	3670	2,2
Особе које имају потребе за домским смештајем и другим услугама социјалне заштите у локалној заједници	12178	7,4	748	3507	4507	1863	10625	6,4
Материјално угрожене особе	89208	54,3	9536	66332	13066	1954	90888	54,6
Страни држављани и лица без држављанства у потреби за социјалном заштитом	37	0,0	3	34	4	1	42	0,0
Жртве трговине људима	17	0,0	13	9	1	0	23	0,0
Бескућници	158	0,1	7	92	33	2	134	0,1
Остали	19992	12,2	2314	9681	4614	2408	19017	11,4

2.4. Особе са инвалидитетом – деца, млади, одрасли и старији

У току 2020. године услуге ЦСР користило је укупно **22.969 особа са инвалидитетом** - деце, младих, одраслих и старијих.

Одрасле особе са инвалидитетом су најбројнија групација према узрасту са учешћем од 44% у укупном броју, а затим следе старији, деца и млади. Појединачно гледано, најбројније су групације одраслих и старијих особа са телесним инвалидитетом.

Број особа са инвалидитетом у ЦСР у току године према врсти инвалидитета и старости					
Врста инвалидитета	Старосна структура				Укупно
	Деца	Млади	Одрасли	Старији	
Телесни инвалидитет	1245	404	3897	4842	10388
Интелектуални инвалидитет	788	429	2290	539	4046
Сензорни инвалидитет	258	79	540	556	1433
Первазивни развојни поремећаји,	439	59	159	40	697
Вишеструки инвалидитет	532	292	879	440	2143
Ментална обољења	287	165	2313	1497	4262
Укупно	3549	1428	10078	7914	22969

Укупно 3.111 особа са инвалидитетом је на крају 2020. године било на смештају у социјалној заштити (прихватилишта, домски смештај и у сродничкој и хранитељској породици), што је 26% више него претходне године када је на смештају било **2.461 особа**. Већи број корисника на смештају је забележен у свим узрастним групацијама.

Број особа са инвалидитетом на евиденцији ЦСР који су на дан 31.12. користили услуге смештаја у установама социјалне заштите или у породичном смештају, према врсти смештаја и узрасту								
Врста смештаја	Деца		Млади		Одрасли		Старији	
	2019	2020	2019	2020	2019	2020	2019	2020
Смештај у прихватилишту /прихватној станици	5	4	0	2	22	23	8	9
Смештај у сродничкој старатељској породици	6	8	27	25	175	146	62	62
Смештај у хранитељској (сродничкој и другој хранитељској) породици	134	171	39	73	77	89	22	43
Смештај у установи социјалне заштите	79	85	103	153	1057	1399	645	819
УКУПНО	224	268	169	253	1331	1657	737	933

3.0. ОДЛУЧИВАЊЕ У ВРШЕЊУ ЈАВНИХ ОВЛАШЋЕЊА ЗА ПУНОЛЕТНЕ КОРИСНИКЕ

3.1. Остваривање права на материјалну подршку

У складу са Законом о социјалној заштити, материјалну подршку корисник остварује путем новчане социјалне помоћи, додатка за помоћ и негу другог лица, увећаног додатка за помоћ и негу другог лица, помоћи за оспособљавање за рад, једнократне новчане помоћи, помоћи у

натури и других врста материјалне подршке.⁶ Новчана социјална помоћ и једнократна помоћ су видови заштите који представљају директан одговор на финансијско сиромаштво, док је додатак за помоћ и негу другог лица помоћ која се исплаћује по основу инвалидитета.

Према подацима ЦСР, у току **2020. године поднето је 24.754 захтева за новчану социјалну помоћ**, а то право признато је за 23.080 корисника, што је 20% више него претходне године (3.864 корисника више него претходне године). Повећан је број захтева и остварених права за сва друга права на материјалну подршку у односу на претходну годину.

Број решења/закључака према врсти права и 2020.					
	Број захтева према врсти права				
	Новчана социјална помоћ	Додатак за помоћ и негу другог лица	Увећани додатак за помоћ и негу другог лица	Једнократна новчана помоћ	Помоћ за оспособљавање за рад
Број поднетих захтева за остваривање права у 2020.	24754	3432	1253	64217	83
Број решења о признавању права	23080	1990	897	57351	58
Број решења којима је одбијен захтев за признавање права	1016	714	192	2046	0
Број закључака о обустави поступка у	274	174	27	116	2
Број закључака о одбацивању захтева	185	3	5	18	0
Број решења којима је престало право у поступку преиспитивања	2869	309	247	7	8
Број закључака о даљем признавању права у поступку преиспитивања	14147	455	210	0	14

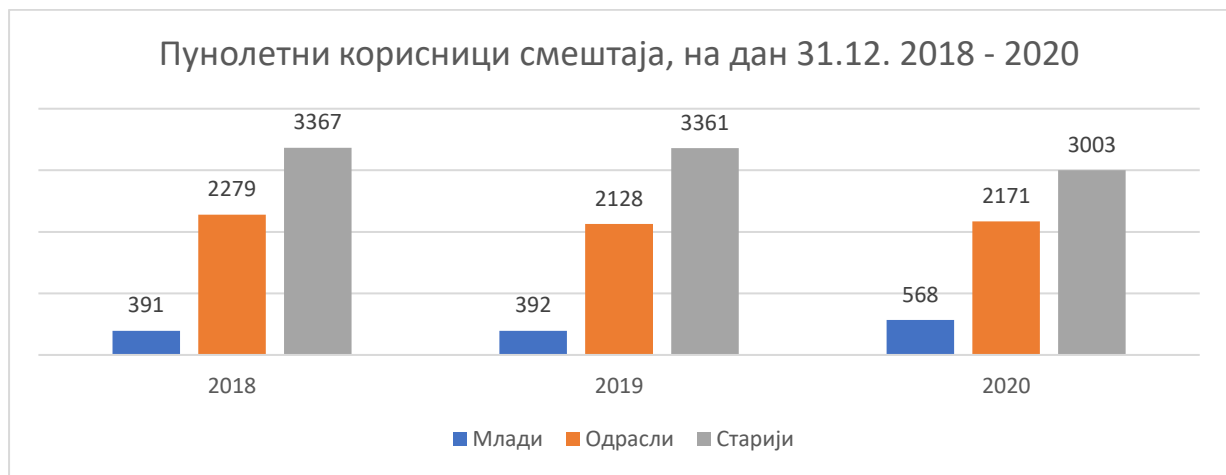
3.2. Остваривање права на смештај у установу социјалне заштите и смештај у другу породицу

Према Закону о социјалној заштити, услуга смештаја може се обезбедити смештајем корисника у сродничку, другу породицу, дом за смештај укључијући мале домске заједнице, у прихватилиште и друге врсте смештаја.⁷ Сврха породичног и домског смештаја је да се кориснику обезбеде услови за одржавање или побољшање квалитета живота, односно задовољавање основних животних потреба, као и здравствена заштита. Смештајем у прихватилиште, као краткотрајним обликом смештаја, осигурава се безбедност корисника и обезбеђује изналажење одрживих решења за кризне ситуације и приступ другим услугама.

⁶ Закон о социјалној заштити, члан 79

⁷ Закон о социјалној заштити, чл. 47

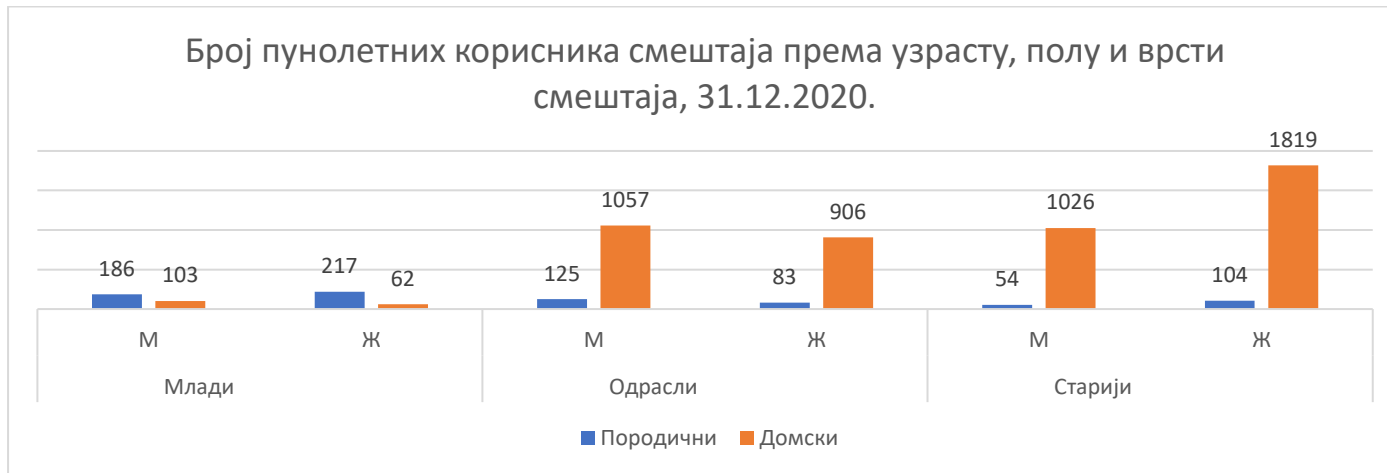
Током 2020. године услугу домског и породичног смештаја користило је 6.980 пунолетних корисника – младих, одраслих и старијих (7.255 током 2019. године), док је **на дан 31.12.2020. године на смештају било 5.742 корисника** (5.881 на крају претходне године), што је за **4% мање него 2019. године. Смањење у односу на претходну годину се евидентира првенствено у групацији старијих (11% мање)**, док је број младих повећан а број одраслих скоро непромењен. На графику који следи може се видети кретање броја корисника на смештају у трогодишњем периоду по узрасним групацијама.

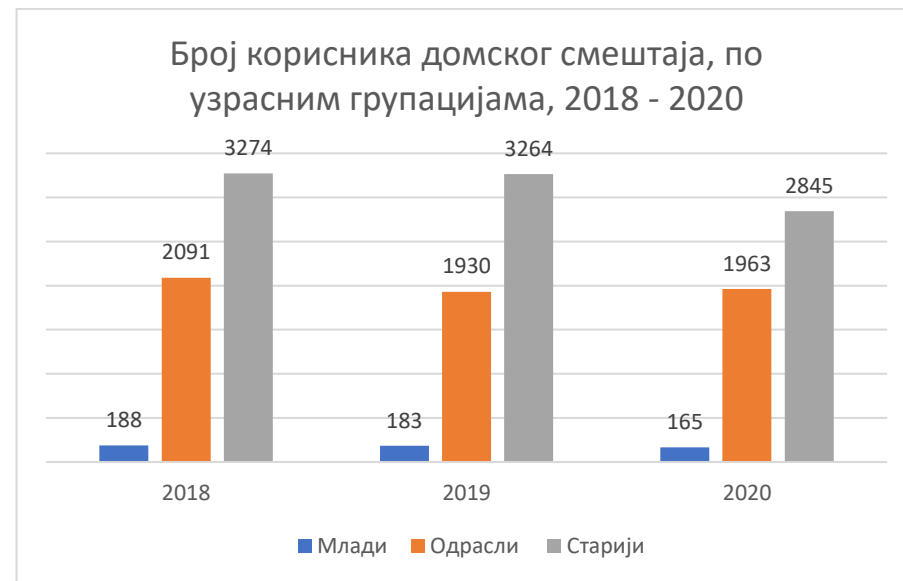
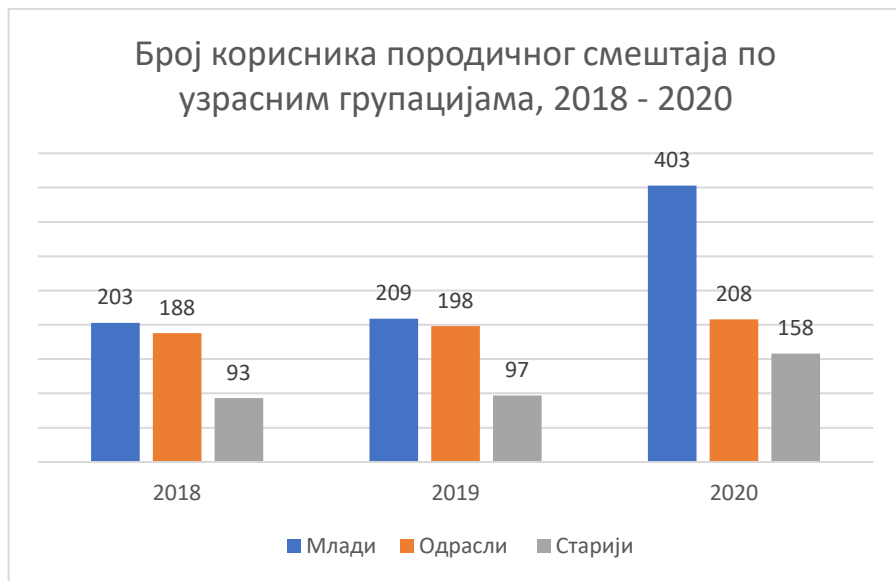
Током 2020. године на смештај је примљено 961 корисника, што је 623 корисника мање него 2019. године. Поред породичног и домског смештаја током 2020. године на привремени **смештај у прихватилишта** упућено је 114 пунолетних корисника (165 корисника претходне године).

Однос породичног и домског смештаја је константан годинама уназад (на породичном смештају је око 9% а на домском 91% корисника). **У односу на претходну годину приметно је повећање удела породичног смештаја на 13%, а смањење домског на 87%.** Ипак, породични смештај пунолетних корисника ретка је пракса у односу на смештај у установе, иако важећи Правилник о хранитељству предвиђа породични смештај за пунолетне особе. Породични смештај је ређе коришћена услуга у свим узрасним групацијама, осим код деце, а у групацији младих заступљеност ове две врсте смештаја је приближно изједначена. Однос у корист домског смештаја је са узрастом израженији.

У структури корисника смештаја **по родној припадности, упадљиво је највеће учешће жена у групи старијих.** У смислу удела појединих узрасних категорија, **старији имају највећи удео од 52%** у односу на укупан број корисника на смештају (због смањења броја старијих корисника на смештају, смањен је и њихов удео у укупном броју са 57% колико је износио претходне године). У графику који следи може се видети број корисника смештаја по полу, узрасту и врсти смештаја.

Ако одвојено посматрамо кретање броја корисника на домском и породичном смештају, **на породичном смештају** је на крају 2020. године било 769 корисника (што је 265 корисника више него претходне године **или 34% више**), при чему се ово повећање евидентира у групацији младих. На **домском** смештају се на крају 2020. године евидентира за **7% мање корисника** – **4.973** у односу на 5.377 колико је било претходне године, а **смањење се евидентира у категорији старијих**.

У току 2020. године је донето је **145 решења о смештају корисника у породицу (101 претходне године), и 816 решења о смештају у дом, дакле за 667 мање него претходне године (1.483 решења претходне године).**

Решење о **престанку породичног смештаја** је донето током године за 180 корисника. 45% корисника је након изласка са породичног смештаја започео самосталан живот (доминантно код младих), док је у 44% случајева смрт корисника разлог прекида смештаја (доминантно код старијих). За разлику од претходне године, други разлози су заступљени само кроз поједине случајеве (повратак у биолошку или сродничку породицу, премештај у дом).

За 1.213 корисника је донето решење о **престанку домског смештаја** (1.374 претходне године). 1.074 корисника је преминуло што чини 89% случајева од укупног броја прекида смештаја.

3.3. Старатељство

Конвенција о правима особа са инвалидитетом промовише приступ - потпуно лишавање пословне способности се мора посматрати у светлу угрожавања људских права особа са инвалидитетом. Међутим, права особа са инвалидитетом и пракса лишења пословне способности и даље представља за наш систем као и судове значајан изазов, имајући у виду да је удео корисника који су потпуности лишени пословне способности у односу на делимично лишење и даље значајно већи.

Породични закон налаже да се под старатељство ставља пунолетно лице које је лишено пословне способности, док одлуку о потпуном или делимичном лишењу пословне способности пунолетне особе доноси суд. Потпуно лишење пословне способности подразумева да пунолетно лице због болести или сметњи у психофизичком развоју није способно за нормално расуђивање те због тога није у стању да се само стара о себи нити да штити своја права и интересе (положај лица млађег од 14 година)⁸. У случају делимичног лишења (положај старијег малолетника), судском одлуком се одређују правни послови које лице због болести или сметњи у психофизичком развоју не може самостално да предузима⁹. ЦСР у остваривању старатељске заштите сарађује са судом у поступку процене стања потенцијалног штићеника, а касније и у реализацији низа мера старатељске заштите.

У структури укупног броја особа лишених пословне способности на дан 31.12.2020. године **86% су потпуно лишени, док је 14% делимично**, што је за 3% више него претходне године. У броју од 218 правоснажних одлука суда о лишавању пословне способности које су донете током 2020. године, 76% је за потпуно лишење пословне способности, што је за 4% мање него претходне године и показује да се донекле пракса потпуног лишења пословне способности мења у правцу делимичног.

На дан 31.12.2020. године 3.816 лица је било под сталном старатељском заштитом (3.833 претходне године, 3.881 на крају 2018. године). У старосној структури корисника под старатељством, доминирају одрасли са 72% учешћа, док је учешће корисника старије доби међу корисницима под старатељством 23%. Број корисника за који је током године донето решење о стављању под старатељску заштиту је 253, што значајно мање него прошле године, за 25% (338 и 376 током претходне две године).

⁸ Породични закон, члан 146

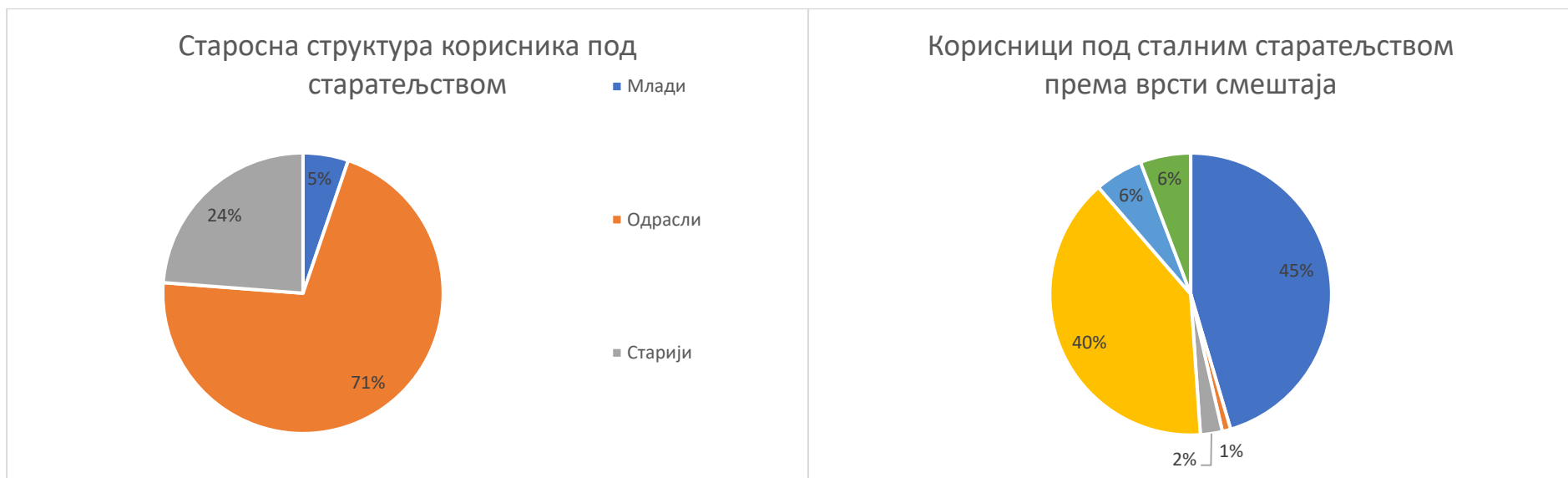
⁹ Породични закон, члан 147

Број решења о СТАЛНОМ СТАРАТЕЉСТВУ на дан 31.12. (за све пунолетне кориснике на евиденцији ЦСР- пренети и нови) према старости и полу корисника

	Број корисника		Укупно
	М	Ж	
Млади	122	78	200
Одрасли	1561	1147	2708
Старији	422	486	908
Укупно	2105	1711	3816

32% су непосредна старатељства као и прошле године, у преосталих 68% старатељстава дужност старатеља врше физичка лица.

Подаци о смештају корисника под старатељством показују да 46% особа под старатељством живи у својим или сродничким породицама, док је 40% корисника под старатељством смештено у некој од установа за смештај у систему социјалне заштите. 6% је на смештају у психијатријским установама здравственог система и 6% особа које су под старатељством живи у самачким домаћинствима, и још 2% у хранитељским породицама.

На дан 31.12.2020. године је **1. 998 лица са решењем о привременом старатељству** нешто више него што је било претходне године (1.869), а током године донето је 1.854 нових решења о старатељству, у 30% свих привремених старатељстава је непосредно старатељство ЦСР.

Број решења о ПРИВРЕМЕНОМ СТАРАТЕЉСТВУ на дан 31.12. (за све пунолетне кориснике на евиденцији ЦСР- пренети и нови) према старости и полу корисника

	Број корисника		Укупно
	М	Ж	
Млади	110	78	188
Одрасли	458	324	782
Старији	414	614	1028
Укупно	982	1016	1998

4.0. ОДЛУЧИВАЊЕ У ВРШЕЊУ ЈАВНИХ ОВЛАШЋЕЊА ЗА МАЛОЛЕТНЕ КОРИСНИКЕ

4.1. Остваривање права на материјалну подршку

У току 2020. године **28.185 деце је евидентирано у породицама које су оствариле право на НСП, а још 2.777 деце је остварило право на материјалну подршку по основу инвалидитета** (право на туђу негу и помоћ и увећану туђу негу и помоћ). Уочава се смањење броја деце у породицама које су оствариле право на НСП за 3%, а повећање броја деце са оствареним правима по основу инвалидитета за 2% у односу на претходну годину.

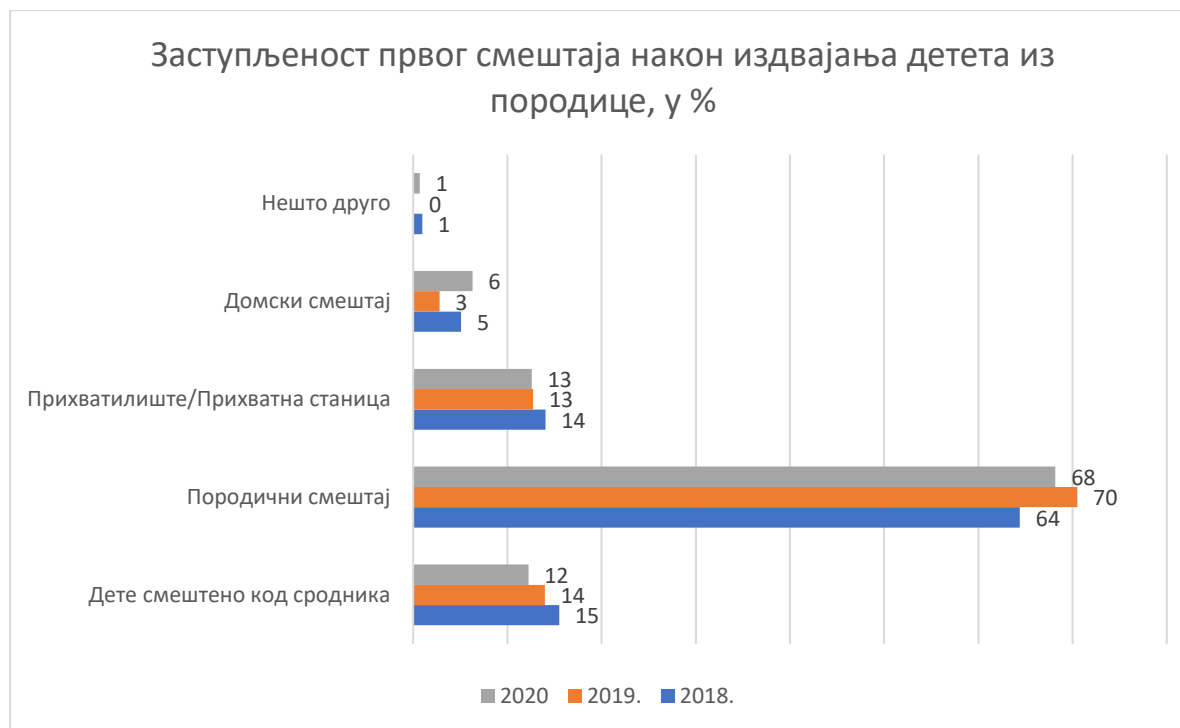
Укупан број деце обухваћен материјалном подршком	2018.	2019.	2020.
Број деце чланова породице корисника НСП	34638	28975	28185
Број деце обухваћен правом на туђу негу и помоћ	1688	1633	1676
Број деце обухваћен правом на увећану туђу негу и помоћ	1775	1078	1101

4.2. Остваривање права на безбедност и сигурност детета

ЦСР је у току 2020. године у циљу заштите деце интервенисао **издвајањем укупно 286 деце из биолошких породица што је 36 деце мање него прошле године**, а 118 деце мање него 2018. године. Међу издвојеном децом највише је деце узраста 6 до 14 година 41%. 64 деце узраста је **до 3 године, што је 22% од укупног броја издвојене деце** (72 током 2019. године).

Непосредно након издвајања детета из породице у процесу збрињавања реализује се привремени смештај који може бити код сродника, на породични смештај, у прихватилиште или у установу за смештај. **За 80% деце обезбеђено је да први смештај буде у породици (сродничкој или хранитељској)**, што јесте у најбољем интересу детета, када је дете издвојено из своје биолошке породице. Међутим, евидентира се смањење удела породичног смештаја (са 70% на 68%), а повећање удела домског смештаја у односу на претходну годину са 3% на 5%.

4.3. Смештај деце у систему социјалне заштите

Услуга смештаја у складу са Законом обезбеђује се смештајем детета у сродничку, другу породицу, дом за смештај, у прихватилиште и друге врсте смештаја. На крају 2020. године на смештају (домском и породичном) је било укупно **2.252 деце, од чега је 91% деце смештено у хранитељске породице, а 9% у установе** (2.039 на породичном и 213 деца на домском смештају).

Број деце **на домском смештају смањен је за 4% у односу на 2019. годину** (са 223 деце на 213), такође и на **породичном, где је проценат смањења 3%** (са 2.113 колико је деце било на породичном смештају на крају 2019. године на 2.039 у 2020. години). На графику који следи може се видети кретање броја деце на домском и породичном у претходне три године.

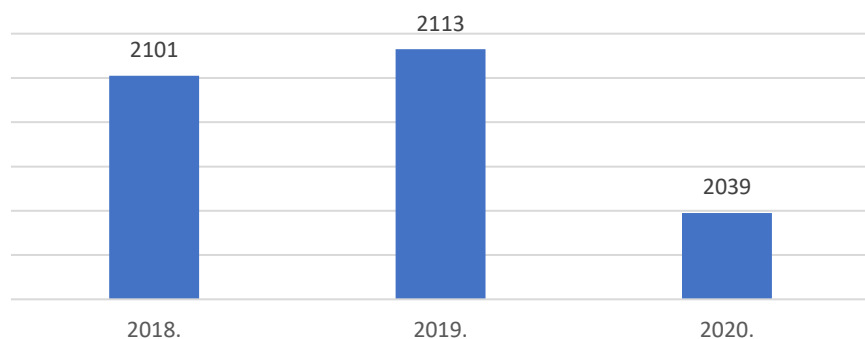

4.4. Остваривање права на породични смештај

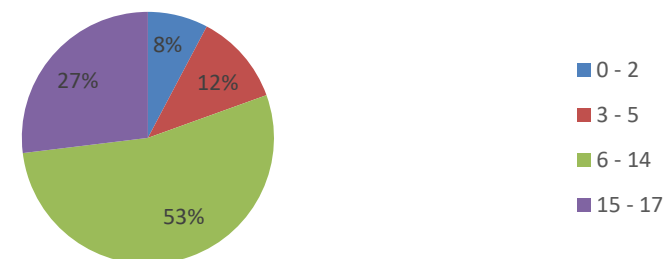
Пружањем услуга породичног смештаја деци и младима се привремено, до завршетка редовног школовања, обезбеђују нега, заштита и услови за оптималан развој у породичном окружењу. Породични смештај је доминантан вид заштите за децу, а пре свега за децу најмлађег узраста.

Током 2020. године на породичном смештају било је 2.260 деце, док је **на дан 31.12. на смештају у породицама (хранитељским и сродничким хранитељским) било 2.039, што је за 3% мање него претходне године (74 деце мање)**. Старосна структура деце на породичном смештају се не мења током година, а **најбројније су појединачне групације деце узраста од 6-14**, а потом од 15-17 година. У полној структури 51% чине девојчице.

Број деце на породичном смештају, 31.12.
2018 - 2020.

Узрасна структура деце на породичном
смештају у току 2020.

У сродничким хранитељским породицама је укупно 16% деце, (15% у 2019. години и 2018. години), док је 84% деце на смештају у другим хранитељским породицама. Са аспекта заштите права детета неопходно је да наш систем на даље пружа интензивнију подршку развоју сродничког хранитељства.

Током 2020. године је донето **254 решења о смештају на породични смештај што је процентуално изражено мање за 13%** (претходне 2019. године 292). Узрасна групација деце од 6 до 14 година која је најбројнија на смештају, доминира и када су у питању нови смештаји.

Породични смештај је током 2020. године прекинут за 221 деце, највећи број **односно 37% због осамостаљивања детета, док се 28% деце вратило у своје биолошке породице** (32% претходне године), што указује на потребу подршке биолошкој и сродничкој породици. Удео деце са породичног смештаја која су усвојена је 18%, што је знатно више него претходне године када је тај удео износио 10%.

Број деце којима је у току године прекинут породични смештај према исходима након прекида смештаја и узрасту -

Исходи након прекида смештаја	0 - 2	3 - 5	6 - 14	15 - 17	Укупно
Повратак у биолошку породицу	8	9	30	17	64
Смештај у сродничку породицу	0	0	0	1	1

Број деце којима је у току године прекинут породични смештај према исходима након прекида смештаја и узрасту -

Усвојење	6	14	19	0	39
Смештај у другу хранитељску породицу	0	1	1	1	3
Смештај у установу СЗ	0	0	2	6	8
Становање уз подршку	0	0	2	2	4
Самосталан живот	0	0	2	79	81
Смрт детета	0	0	0	1	1
Друго	4	1	2	13	20
Укупно	18	25	58	120	221

У 2020. години у АП Војводини било је укупно **1.523 хранитељских породица**, 1.350 породица имају децу на смештају док 173 породице има потврду о подобности за бављење хранитељством, али током године нису имале дете на смештају. **У односу на претходну годину број хранитељских породица је смањен за 131.** Од значаја је да истакнемо проблем подршке хранитељским породицама, с обзиром да на значајном делу територије АП Војводине послове хранитељства обављају стручни радници центара за социјални рад.

Број сродничких и других хранитељских породица на евиденцији ЦСР по годинама			
	2018.	2019.	2020.
Хранитељске породице у којима су смештена деца (укључујући и сродничке хранитељске породице)	1383	1398	1350
Хранитељске породице са потврдом о подобности за бављење хранитељством које чекају на смештај деце	246	256	173

ЦСР је сачинио план сталности за 1.461 деце или процентуално изражено **за 65% од укупног броја деце у хранитељским породицама**, што је на нивоу од претходне године.

4.5. Остваривање права на домски смештај

Закон предвиђа да се услуге домског смештаја пружају деци и младима чије се потребе не могу задовољити у оквиру биолошке, сродничке или хранитељске породице или кроз услуге у заједници, на основу одлуке органа старатељства или суда, до повратка детета или младе особе у биолошку породицу, односно до смештаја у сродничку или хранитељску породицу, усвојења или осамостаљивања. Домским смештајем детету и младој особи се обезбеђује становање и задовољење основних животних потреба, здравствена заштита као и приступ образовању. Према закону о социјалној заштити детету млађем од три године не обезбеђује се домски смештај, осим ако за то постоје нарочито оправдани разлози, с тим што на смештају не може провести дуже од два месеца, осим на основу сагласности министарства надлежног за социјалну заштиту.¹⁰

Током 2020. године на домском смештају је било 228 деце, док је **на дан 31.12.2020. на домском смештају било 213 деце, што је за 10 деце мање него на крају претходне године, а процентуално изражено јесте смањење од 4%**. У анализи старосне структуре укупног броја деце на смештају уочава се да су најбројније појединачне групације деце узраста од 15-17, а потом од 6-14 година. Посматрајући према полу уочава се нешто мало више дечака са 56% у односу на девојчице које чине 44%.

¹⁰ Закон о социјалној заштити, чл. 51 и чл.52

Број деце корисника домског смештаја на евиденцији ЦСР (сви - пренети и нови корисници) према узрасту и полу на дан 31.12.

Врста смештаја	Укупно 0 - 2	Укупно 3 - 5	Укупно 6 - 14	Укупно 15 - 17	Укупно М	Укупно Ж	Укупно
Домови за смештај деце и младих - бивши домови за децу без родитељског старања	4	2	37	52	49	46	95
Домови за смештај деце и младих - бивши домови за децу са сметњама у развоју	2	5	37	37	43	38	81
Заводи за васпитање деце и младих	0	0	5	22	24	3	27
Мала домска заједница	0	2	2	2	1	5	6
Други домови за смештај у систему СЗ - Домови за одрасле	0	0	0	4	4	0	4
Укупно	6	9	81	117	121	92	213

Током године **донето је 45 решења о пријему у установу** (50 током 2019. године, 73 током 2018). Узрасне групације деце 6-14 година и 15-17 које су најбројније на смештају, доминирају и када су у питању нови приједи. **Током године је 7 деце која су млађа од 3 године примљено на смештај у неку од установа** (претходне године 5 деце).

Најчешћи разлози за смештај деце на домски смештај је одсуство родитељског старања који је евидентиран код 40% деце (у ситуацијама када су родитељи преминули, родитељи непознати, родитељи непознатог боравишта, лишени родитељског права, делимично лишени родитељског права, лишени пословне способности, нису стекли пословну способност), и неадекватно родитељско старање код 15% деце. Немогућност родитеља да одговоре на здравствене потребе деце је евидентиран у 11% случајева.

Смештај у дому је током 2020. године **прекинут за 15 деце**, најчешћи разлог је осамостаљивање детета **у 33% случајева**, што је константан најчешћи разлог прекида домског смештаја. Повратак у биолошку породицу евидентиран је код 4 деце (26%). За децу узрасту до 3 године нису евидентирани позитивни исходи - 1 дете је преминуло.

Број деце којима је у току године прекинут домски смештај према исходима након прекида смештаја и узрасту

Исходи након прекида смештаја	0 - 2	3 - 5	6 - 14	15 - 17	Укупно
Повратак у биолошку породицу	0	0	1	3	4
Смештај у сродничку породицу	0	0	1	0	1
Усвојење	0	0	0	0	0
Смештај у другу хранитељску породицу	0	0	2	0	2
Смештај у другу установу СЗ	0	0	0	0	0
Становање уз подршку	0	0	0	0	0
Самосталан живот	0	0	0	5	5
Смрт корисника	1	1	0	1	3
Друго	0	0	0	0	0
Укупно	1	1	4	9	15

Од укупног броја деце која су током 2019. године боравила на домском смештају **ЦСР је сачинио план сталности** за 195 деце или процентуално **изражено за 87%, што је на истом нивоу као претходне године.**

4.6. Усвојење

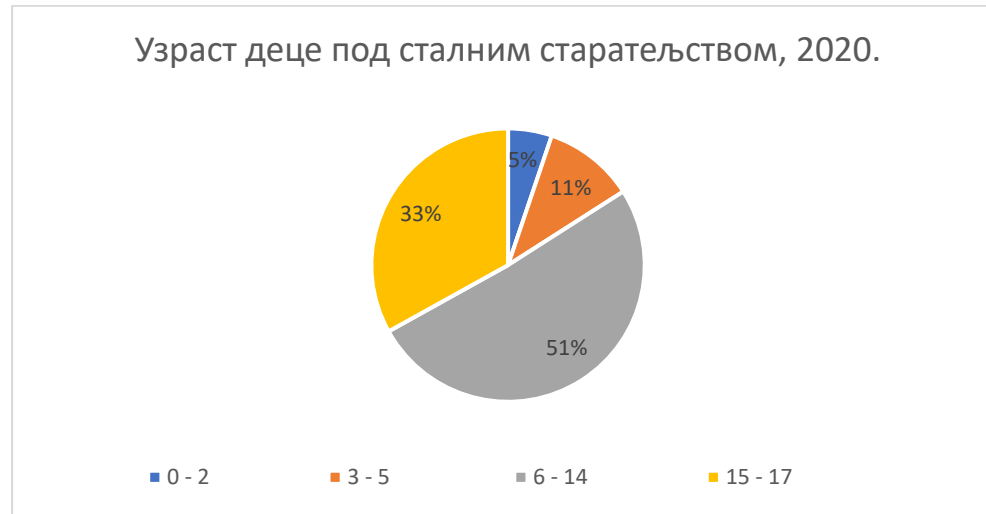
Усвојење представља најадекватнији вид збрињавања детета без родитељског старања. Према подацима ЦСР **током 2020. године је усвојено 41 дете**, од тог броја 2 деце са сметњама у развоју. Евидентира се и број од 72 парова који чекају на усвојење.

4.7. Старатељство

После усвојења старатељство представља најпотпунији вид заштите личности и интереса детета. Породични закон предвиђа стављање под старатељство детета без родитељског старања, у својству малолетног штићеника, при чему одлуку о стављању под старатељство доноси ЦСР као орган старатељства.

На дан 31.12.2020. године, на евиденцији ЦСР је било **1.736 деце под сталном старатељском заштитом**, што је 3% мање у односу на прошлу годину. Више од 50% деце под старатељством је узраста од 6 до 14 година.

У току 2020. године за укупно 231 деце (242 у 2019. години) је донето решење о примени старатељске заштите, најчешћи разлог за примену старатељске заштите јесте **лишење родитељског права односно пословне способности родитеља, у 73% случајева**.

Структура разлога за примену старатељске заштите је константна, а доминирају разлози у вези са функционалношћу родитеља у односу према деци и потврђује потребу за програмима подршке које треба усмерити на родитеље. У графику који следи приказана је структура разлога за примену старатељске заштите код деце.

Удео непосредног старатељства је 46%, тако да нешто мало више од половине деце има за старатеља познату особу (сродници и хранитељи). Највећи број деце која су под старатељством на смештају су у хранитељским породицама (57%), код сродника је 34% деце а у установама 8%.

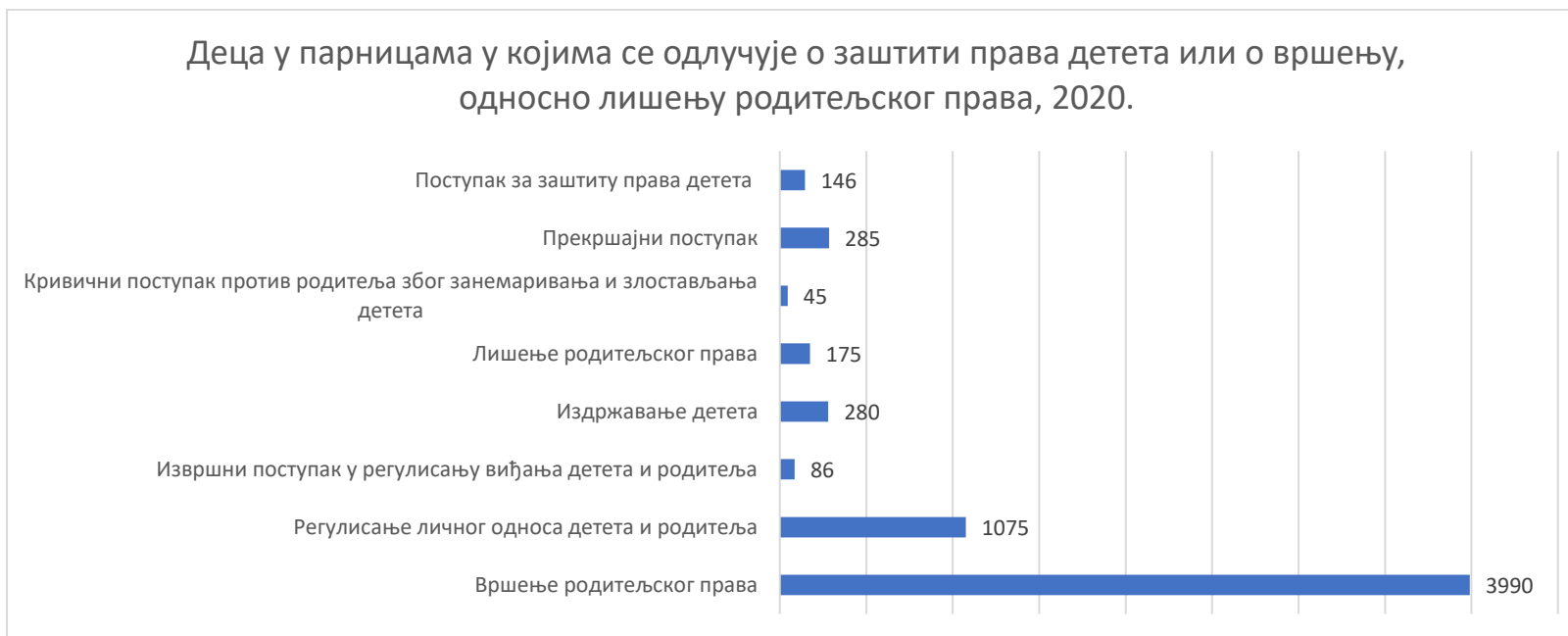
Током године је донето 266 решења о престанку старатељске заштите, а у структури разлога за престанак старатељске заштите најчешће је **пунолетство детета - 68%**, док су други разлози као што су враћање старатељства родитељима одн. пословне способности мање заступљени (са 15%) или усвојење које се наводи као разлог код 14% деце под старатељством.

На дан 31.12.2020. године над укупно **813 деце примењене су мере под привремене старатељске заштите**, највише је деце узраста од шест до 14 година, која чине 45% деце према којој су примењене мере привремене старатељске заштите.

4.8. Вршење родитељског права

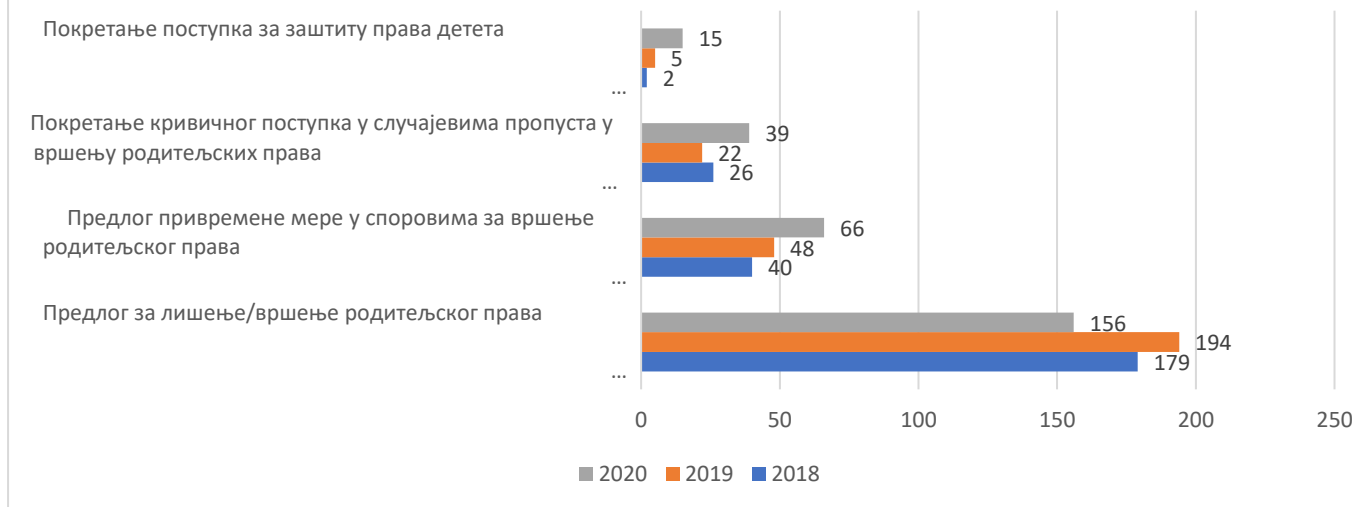
Деца из породица у којима се родитељи споре око вршења родитељског права је друга по уделу корисничка група деце, након деце из социо-материјално угрожених породица и њихов удео **износи 10% од укупног броја деце на евиденцији ЦСР**, што је на нивоу од претходне године.

У току 2020. године, стручни радници ЦСР доставили су на захтев суда укупно 4.081 налаза и мишљења у поступцима у којима се одлучује о заштити права детета односно лишењу родитељског права (4.670 у 2019. години, 4.340 поступака у 2018. години). **Овим поступцима обухваћено је 6.082 деце.** У односу на све поступке у којима је ЦСР штитио права деце, највећи број је, као и претходних година у споровима око вршења родитељског права са уделом од 62%.

Међу поступцима које је **ЦСР покренуо пред судом** у вези са вршењем родитељског права најбројнији су **предлози за лишење родитељског права са 55% удела, број деце обухваћене овим поступцима је мањи него претходне две године.** У графику који следи може се видети број деце обухваћене поступцима из садржине родитељског права.

Број деце обухваћене поступцима из садржине родитељског права које је ЦСР покренуо пред судом

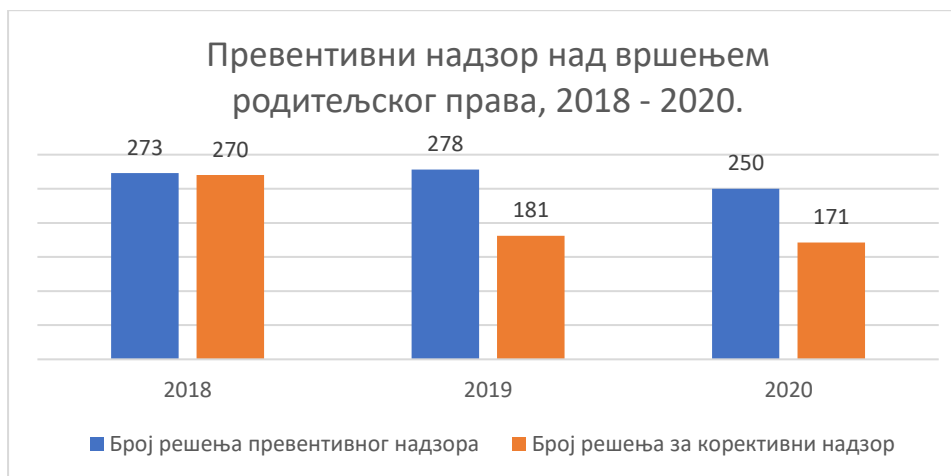

У надзору над вршењем родитељског права ЦСР као орган старатељства спроводи меру надзора над вршењем родитељског права, која се примењује кад родитељи неадекватно обављају родитељске дужности и на тај начин угрожавају развој и интересе детета. Према Породичном закону, орган старатељства има могућност да реагује применом две врсте мера надзора над вршењем родитељског права, превентивног и корективног. Превентивни надзор орган старатељства обавља са циљем да омогући родитељима да врше родитељско право¹¹ и корективни надзор са циљем исправљања родитеља у вршењу родитељских права.¹²

У току 2020. године донето је **250 решења о мерама превентивног надзора** над вршењем родитељског права (217 претходне године), **и 171 решења о мерама корективног надзора** (181 претходне годину). У графику који следи може се видети број мера превентивног и корективног надзора у претходне три године.

¹¹ Породични закон, чл. 79

¹² Породични закон, члан 80

5.0. ПОСЛОВИ У ВРШЕЊУ ЈАВНИХ ОВЛАШЋЕЊА

5.1. Заштита од насиља у породици

У току 2020. године у ЦСР у АП Војводини је евидентирано укупно **8.691 пријава породичног и партнерског насиља** (8.570 у току 2019. године, 8.150 у току 2018. године, 6.899 у току 2017. године, 5.451 пријава у 2016. години), **што је повећање од 5% у односу на претходну годину**, при чему је повећање евидентно и у дужем протеклом периоду. Повећање броја жртава насиља не може се тумачити искључиво као последица пораста насиља већ је резултат и другачијег друштвеног и институционалног одговора на насиље у породици.

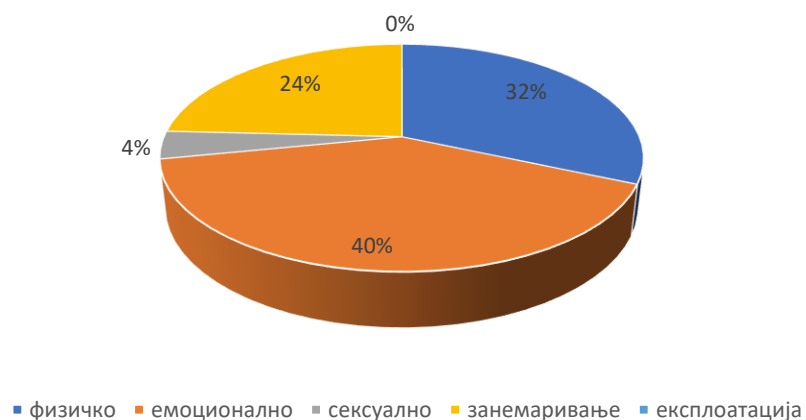

Од укупног броја евидентираних пријава **20% су пријаве за случајеве насиља у којима су деца жртве** (19% и у 2019. години), што је константан удео и у ранијем периоду.

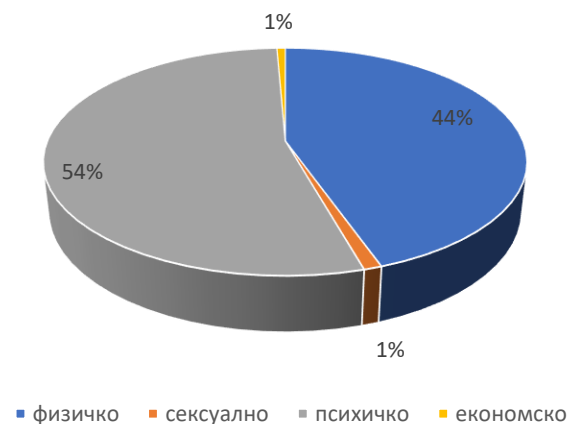
Удео девојчица је 53% међу децом жртвама, а прикупљени подаци о врсти доминантног облика насиља говоре да је **емоционално насиље** највише заступљено код деце **у уделу од 40%** свих пријава, затим следи физичко насиље са уделом од 32% и потом пријаве за занемаривање (24%) и сексуално насиље (4%). 3 детета су била жртве експлоатације.

Код пунолетних корисника жртава насиља, **жене су чешће жртве насиља у односу на мушкарце у свим узрастним групацијама, са око 75% удела. Психичко насиље као доминантна врста насиља је евидентирано код 56%** укупног броја пријава, а одмах затим следи физичко насиље са уделом од 36%. Сексуално насиље и експлоатација су заступљени са око 1% у укупном броју пријава. Оваква структура према врсти насиља је углавном константна.

Структура деце према доминантној врсти насиља, 2020.

Структура пунолетних жртава насиља према доминантној врсти насиља, 2020.

Као и до сада, највећи број пријава пристиже **од полиције, 85% свих пријава**, у 4% случајева је сама жртва пријавила насиље, у 4% пријава је стигла од суда/тужилаштва, а у око 3% случајева пријава насиља је од стране јавних установа (школа, дома здравља, вртића...) и чланова породице. Други извори пријаве су знатно ређе заступљени, док је пријава од стране удружења грађана евидентирана у 12 случајева.

У највећем уделу од 47% пријава означени **починиоци су партнери (брачни/ванбрачни или бивши брачни/ванбрачни) жртве**, а затим родитељи деце која трпе насиља са уделом од 16%, син/ћерка жртве са уделом од 13%, итд. Удео мушкараца међу починитељима насиља је 66%.

Број пријава насиља у ЦСР у току године према починиоцима насиља означеним у пријави насиља и према односу/сродству са жртвом насиља

Починилац насиља према односу са жртвом	Број починилаца		Укупно Број починилаца
	М	Ж	
Родитељ	897	520	1417
Брат/сестра	356	147	503
Син/ ћерка	766	411	1177
Партнер једног од родитеља	165	137	302
Други члан породице или крвни сродник	353	218	571
Хранитељ/ старатељ	7	6	13

Број пријава насиља у ЦСР у току године према починиоцима насиља означеним у пријави насиља и према односу/сродству са жртвом насиља

Брачни/ ванбрачни партнер	1923	823	2746
Бивши брачни/ванбрачни партнер	863	516	1379
Неко други	377	206	583
Укупно	5707	2984	8691

ЦСР у случајевима насиља предузима поступке у циљу заштите жртве (издвајање жртве, покретање судских поступака, пружање материјалне, правне или стручно саветодавне подршке, корективни надзор и упућивање на друге услуге).

У поступању ЦСР у случајевима пријава насиља над децом, током године је предузето укупно 1.720 поступака, **најчешће пружањем материјалне, правне или стручно саветодавне подршке и помоћи детету и родитељу што је забележено у 69% пријава**. У 6% случајева ЦСР је морао да заштити дете издвајањем из породице без родитеља (у 5% претходне године) и у 4% случајева издвајањем детета из породице али са ненасилним родитељем. Корективни надзор је мера која је предузета у 5% пријава (што је исти удео као прошле године).

Поступци које је ЦСР предузимао у току године у случајевима заштите деце од насиља у породици

Врста поступка	Број деце				2020.
	Укупно 2018.	Укупно 2019.	Девојчице	Дечаци	
Издавање - број деце која су издвојена из породице сама (без родитеља)	144	121	73	36	109
Издавање - број деце која су из породице издвојена заједно са ненасилним родитељем	83	101	32	31	63
Покретање поступака пред судом	109	103	59	77	136
Пружање материјалне, правне или стручно саветодавне подршке и помоћи детету у ЦСР	927	1266	624	557	1181
Упућивање детета на услуге других одговарајућих установа	134	75	39	60	99
Упозоравање родитеља на недостатке у вршењу родитељског права - корективни надзор	83	100	42	44	86
Нешто друго	130	114	23	23	46
Укупно	1610	1880	892	828	1720

У заштити деце од насиља **ЦСР је по службеној дужности у току 2020. године покренуо 264 поступака пред судом**, што је за 15% од укупног броја деце која су евидентира у ЦСР као жртве насиља. У структури поступака **најбројнији су поступци за изрицање мере заштите од насиља са 41% удела**. За разлику од 2019. године када су кривичне пријаве биле најзаступљенији начин реаговања ЦСР, током 2020. године удео кривичних пријава је 12% (од стране ЦСР поднета је 31 кривична пријава).

Број поступака за заштиту деце жртава од породичног насиља које је ЦСР покренуо према суду, по службеној дужности у току године, према врстама поступка

Врста поступка	Број деце		
	2018.	2019.	2020.
Поступак за изрицање мере заштите од насиља у породици	103	84	109
Поступак за потпуно лишавање родитељског права	37	57	43
Поступак за делимично лишавање родитељског права	26	6	13
Кривична пријава	38	93	31
Поступак за доношење привремене мере принудног лечења	3	1	0
Поступак за заштиту права детета	49	54	68
Укупно	256	295	264

Поступање ЦСР у заштити пунолетних жртава насиља у 80% случајева подразумевало је пружање материјалне, правне, или саветодавне подршке жртви насиља у оквиру ЦСР, док су сви други поступци и интервенције много мање заступљени. Кривична пријава је подигнута у 97 (1% случајева). Нема значајније промене у структури предузетих поступака у односу на претходну годину.

Поступци које је ЦСР предузимао у току године у случајевима заштите пунолетних жртава породичног насиља

Врста поступка	2018.	2019.	Старост корисника						Укупно М	Укупно Ж	2020.
			Млади		Одрасли		Старији				
			М	Ж	М	Ж	М	Ж			
Издавање жртве насиља из породице	150	123	0	18	9	62	0	29	9	109	118
Покретање поступака пред судом	319	270	13	45	43	167	6	28	62	240	302
Кривична пријава	81	56	3	5	11	64	4	10	18	79	97
Пружање материјалне, правне или стручно саветодавне подршке жртви насиља у ЦСР	6037	5876	157	552	950	3235	275	818	1382	4605	5987
Упућивање жртве насиља на услуге других одговарајућих установа	574	806	28	84	135	505	24	51	187	640	827
Нешто друго	317	231	13	37	37	118	15	23	65	178	243
Укупно	7478	7362	214	741	1185	4151	324	959	1723	5851	7574

Против члана породице који врши насиље суд може одредити једну или више мера заштите од насиља у породици, којом се привремено забрањује или ограничава одржавање личних односа са другим чланом породице. Од стране суда током 2020. године изречено је **укупно 1.168 мера заштите по Породичном закону** (за све узрасне групације корисника – деца и пунолетни), **што је за 30% мање него прошле године.**

Број изречених мера заштите од насиља у породици (према Породичном закону) евидентираних у ЦСР у току године према врсти мера			
Врста мере	Број изречених мера		
	2018	2019	2020
Издавање налога за исељење из породичног стана или куће без обзира на право својине/закупа непокретност	196	194	112
Издавање налога за усељење у породични стан или кућу без обзира на право својине/закупа непокретности	7	11	18
Забрана приближавања члану породице на одређеној удаљености	565	544	395
Забрана приступа у простор око места становања или места рада члана породице	409	342	263
Забрана даљег узнемиравања члана породице	607	576	380
Укупно	1784	1667	1168

Према подацима којима ЦСР располаже у току 2020. године од **стране полицијских службеника и судова је изречено 15.497 мера према закону о спречавању насиља у породици** (15.581 мера током 2019. године). Групе за координацију и сарадњу донеле су укупно 2.377 планова заштите што је за око трећине (27%) укупног броја евидентираних жртава насиља.

Број хитних мера изречених учиниоцима у току године (према Закону о спречавању насиља у породици) према врсти мере и службеном лицу које изриче меру					
Број хитних мера	2018.	2019.	Службено лице које изриче меру		2020.
			Полицијски службеник	Суд	
Мера привременог удаљења учиниоца из стана	4,800	5957	3064	2518	5582
Мера привремене забране учиниоцу да контактира жртву насиља и прилази јој	7,609	9624	5486	4429	9915
Укупно	12,409	15581	8550	6947	15497

ЦСР у Војводини је током 2020. године **упућено 1.380 пријава за вршњачко насиље** (406 током претходне године што је драстично повећање у односу на претходну годину).

5.2. Заштита малолетника

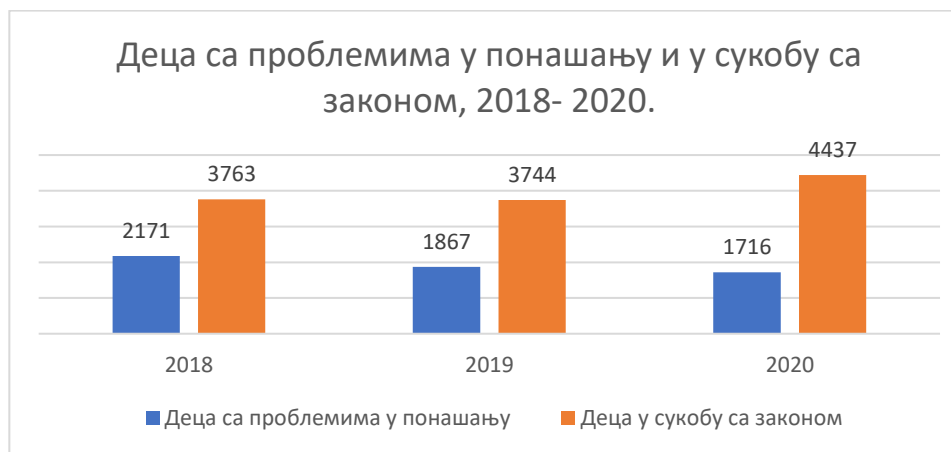
ЦСР као орган старатељства је у обавези према Закону о малолетним учioniоцима кривичних дела и кривично правној заштити малолетних лица да се ангажује у заштити малолетника који чине кривична дела и прекршаје и према којима суд може да изрекне васпитне мере. Према истом Закону, лицима која у време извршења кривичног дела нису напунила 14 година не могу се изрећи кривичне санкције, односно сматрају се кривично неодговорним и у њиховој заштити ЦСР као орган старатељства има искључиву надлежност. За потребе годишњег извештавања у формату извештаја ЦСР су дефинисане две категорије деце односно малолетника:

1. Малолетници са проблемима у понашању:

- деца са проблемима у понашању у школи, са родитељима, старатељима и заједницом, и деца која својим понашањем угрожавају себе и околину
- деца која се суочавају са тешкоћама због злоупотребе алкохола, дроге или других опојних средстава
- деца која немају кривична дела и нису починиоци прекршаја

2. Малолетници у сукобу са законом (по Кривичном и Прекршајном закону):

- деца која су у контакту са кривичноправним системом због сумње, оптужбе, или осуде да су починила кривично дело.

Током 2020. године на евиденцији ЦСР евидентирано је **6.153 деце и млађих пунолетника са проблемима у понашању и у сукобу са законом**. Смањен је број деце са проблемима у понашању, док се повећао број деце у сукобу са законом у односу на претходну годину, што указује на озбиљнију проблематику почињених дела.

Око **43% у укупном броју деце са проблемима у понашању и у сукобу са законом чине новоевидентирана** деца (док је тај удео претходне године био већи – 53%). **Кривично неодговорна деца узраста до 14 година чине 28%** и њихов удео је значајно повећан у односу на претходну годину када је био 16%. У обе групе најбројнија су деца узраста од 16 до 17 година.

Малолетници са проблемима у понашању на евиденцији ЦСР у години према старости						
Старосна структура	Укупно 2018	Укупно 2019	Пренети	Новоевидентирани	Реактивирани	Укупно 2020
до 14 год. (кривично неодговорна деца)	618	558	213	250	23	486
14 - 15	461	507	257	173	17	447
16 - 17	499	563	302	225	38	565
18 - 20	593	239	143	57	18	218
Укупно	2,171	1867	915	705	96	1716

Малолетници у сукобу са законом на евиденцији ЦСР у години према старости						
Старосна структура	Укупно 2018	Укупно 2019	Пренети	Новоевидентирани	Реактивирани	Укупно 2020
до 14 год. (кривично неодговорна деца)	364	372	195	222	27	444
14 - 15	826	792	208	427	23	658
16 - 17	1775	1749	1055	1163	144	2362
18 - 20	798	831	745	170	58	973
Укупно	3763	3744	2203	1982	252	4437

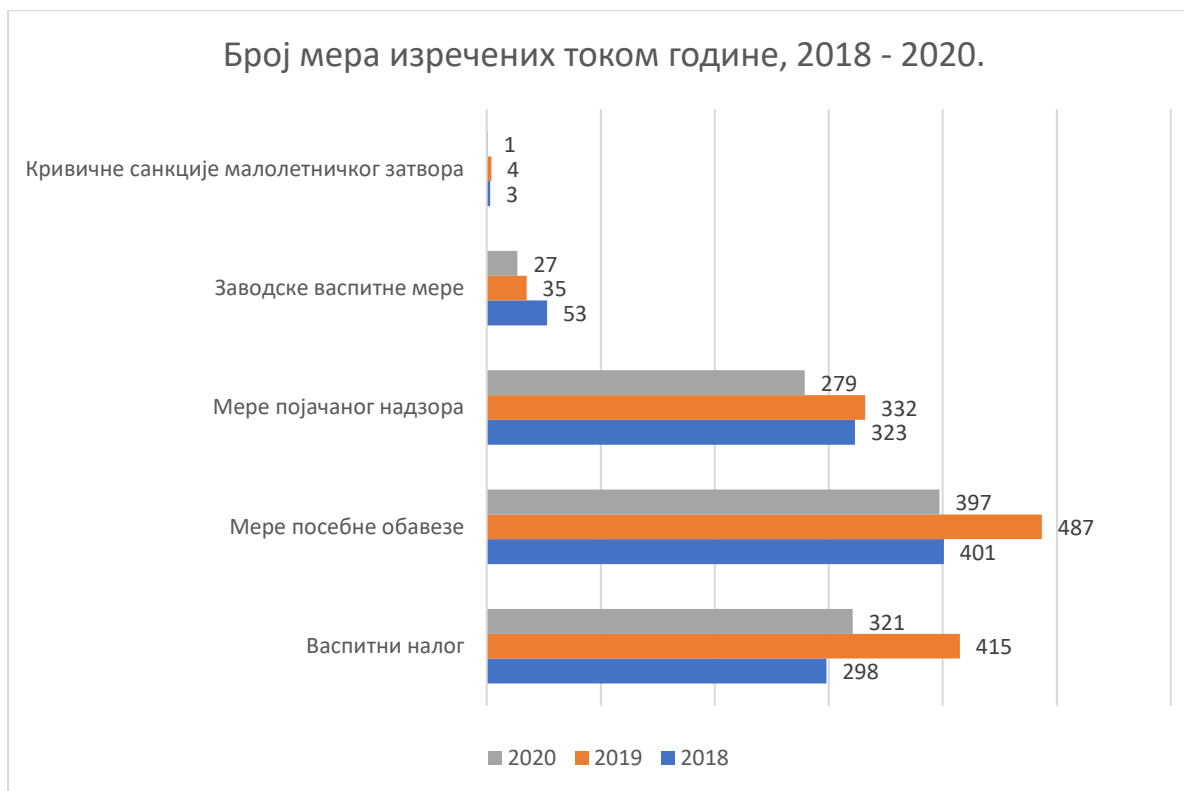
Закон о малолетним учиниоцима кривичних дела прецизира да се према малолетном учиниоцу кривичног дела може применити један или више васпитних налога за кривично дело за које је прописана новчана казна, или казна затвора до пет година. Сврха васпитних налога је да се не покреће кривични поступак према малолетнику или да се обустави поступак, односно да се применом васпитног налога утиче на правилан развој малолетника и јачање његове личне одговорности како убудуће не би чинио кривична дела. За учињена кривична дела малолетнику се могу изрећи и васпитне мере, казна малолетничког затвора и мере безбедности. Васпитне мере су: мере посебне обавезе, мере појачаног надзора и заводске мере.

У табели која следи, приказани су подаци о броју малолетника према врсти изречених мера. Судски укор је најчешће изречена мера током 2020. године, потом мере посебне обавезе, васпитни налози и мере појачаног надзора. Најмањи је број деце са мерама упућивања у васпитну установу и васпитно – поправни дом и малолетнички затвор.

Број малолетника на евиденцији ЦСР у току године са решењем суда о изреченим мерама према полу - сва деца (и пренети и нови)	2018	2019.	2020.
Број малолетника са изреченим судским укором	741	429	627
Број малолетника са изреченим васпитним налогом	318	448	400
Број малолетника са изреченом васпитном мером посебне обавезе	470	563	509
Број малолетника са изреченом мером појачаног надзора	406	461	309
Број малолетника са мером упућивања у васпитну установу	23	17	18
Број малолетника са мером упућивања у васпитно-поправни дом	66	39	31
Број малолетника и млађих пунолетних лица са изреченом казном малолетничког затвора	7	12	10

У току 2020. године изречен је 321 васпитни налог, што је за 23% мање у односу на претходну годину (415). Од укупног броја изречених васпитних налога 72% чини налог укључивање, без накнаде, у рад хуманитарних организација или послове социјалног, локалног или еколошког садржаја.

У структури примењених васпитних мера **најзаступљеније су мере посебне обавезе** (397 мера посебне обавезе је изречено током године), најчешћа мера посебне обавезе је укључивање у хуманитарни рад или обављање послова социјалног, локалног и еколошког садржаја са уделом од 67%. У графичком приказу који следи може се видети број мера за малолетнике изречених у трогодишњем периоду. Уочава се мањи број свих изречених мера у односу на претходну годину, за око 17%.

6.0. ЗАКЉУЧЦИ

Обједињени извештај о раду центара за социјални рад део је редовног годишњег извештавања које реализује Покрајински завод за социјалну заштиту о раду установа за смештај корисника, локалних пружалаца услуга и центара за социјални рад на територији АП Војводине. Овај извештај се односи на извештајну 2020. годину и даје приказ података о капацитетима центара за социјални рад у погледу људских ресурса, кретању броја корисника у систему социјалне заштите као и обиму послова које центри за социјални рад обављају у остваривању права грађана у области социјалне заштите и спровођењу мера које су им у надлежности.

Претходна година је била специфична, имајући у виду околности које су изазване пандемијом Корона вируса и које су се одразиле на функционисање установа у систему социјалне заштите и кретање броја корисника одређених права и услуга. Као и сви други друштвени

актери, тако и центри за социјални рад, прилагођавали су организацију свог рада кризној ситуацији, настојећи да одговоре на потребе корисника.

Структурни капацитети ЦСР

- На дан 31.12.2020. године **на пословима јавних овлашћења на неодређено време у ЦСР у Војводини било је запослено укупно 649 радника**. У односу на претходну годину број запослених је смањен за 1%, а 4% у односу на 2018. годину.
- Од поменутог броја запослених на јавним овлашћењима, **409 су стручни радници** којих је мање за 1% у односу на претходну годину. Поред запослених на неодређено време у ЦСР је радило још 82 стручних радника на одређено време и 32 ангажованих по уговору о делу, што указује да ЦСР имају потребу за већим бројем ангажованих радника.
- У стручном кадру 256 радника раде на пословима вођења случаја, што је мање него прошле године када је послове вођења случаја обављало 265 радника. Број супервизора, радника који обављају комбиновано послове супервизије и вођења случаја и других стручних радника није се значајније мењао. У организационим јединицама ЦСР на пружању услуга било је ангажовано 342 радника од чега су 29% стручни радници.

- Током 2020. године, имајући у виду епидемиолошку ситуацију реализовано је значајно мање догађаја стручног усавршавања запослених. У појединим ЦСР има радника који нису похађали основни програм обуке за вођење случаја и основни програм за правнике, у питању је број од 17 запослених који раде на пословима вођења случаја, 14 правника и 1 супервизор.

Подаци о корисницима

- У периоду од 2012. до 2019. године број корисника социјалне заштите у АП Војводини константно је растао, да би у протекле две године бележили смањење тог броја. Ипак, у односу на 2012. годину број корисника је већи за чак 21.977.
- **Током 2020. године услуге система социјалне заштите је користило 208.307 корисника, док је на дан 31.12.2020. године на евиденцији забележено 160.925. Број корисника је мањи за 2% у односу на 2019. годину,** односно 3.787 корисника мање. Поређења ради, смањење броја корисника током 2019. године у односу на 2018. годину износило је 5%. У графику који следи може се видети број корисника социјалне заштите у АП Војводини у периоду од 2009. године.

- У 2020. години у односу на 2019. годину смањен је број корисника у свим узрасним групацијама осим код старијих. Највеће **смањење је у групацији деце и износи 5%, док је повећање броја старијих корисника социјалне заштите 4%** у односу на претходну годину.

- У узрасној структури корисника највеће учешће имају корисници у одраслом добу који константно чине око половине од укупног броја, у родној структури учешће жена је нешто мало веће у односу на мушкарце и износи 53%.
- У току 2020. године евидентирано је укупно **55.237 деце корисника ЦСР**. Ако посматрамо кретање број деце у дужем временском периоду, уочава се тренд пораста њиховог броја до 2016. године, након чега се бележи константан али опадајући тренд. **У односу на 2019. годину бележи се смањење броја деце од 5%**. Најбројнија су деца која су у систему социјалне заштите **због социо-материјалне угрожености** и њихов удео је 52%.
- У току 2020. године евидентирано је укупно **153.070 пунолетних корисника, што је за 0,6% мање него претходне године** (процент смањења 2019. у односу на 2018. годину је износио чак 5,6%). Најбројнија групација пунолетних корисника су **материјално угрожене особе са уделом од 55%**, што најчешће обележје свих узрасних групација пунолетних корисника.

Одлучивање у вршењу јавних овлашћења за пунолетене кориснике

- У току 2020. године поднето је **24.754 захтева за новчану социјалну помоћ, а то право признато је за 23.080 корисника што је 20% више него претходне године** (3.864 корисника више него претходне године). У односу на претходну годину повећан је број захтева и остварених права за сва права на материјалну подршку.
- Током 2020. године услугу **домског и породичног смештаја користило је 6.980 пунолетних корисника**, док је на дан 31.12.2020. године на смештају било 5.742 што је за **4% мање него претходне године. Смањење се евидентира у**

групацији старијих и то за 11%, док је број младих повећан, а број одраслих скоро непромењен. Услед епидемиолошке ситуације, током 2020. године на смештај је примљено значајно мањи број корисника него претходне године. 961 корисника је примљено на смештај, за разлику од 2019. године када је тај број износио 1.584, што је процентуално изражено смањење од чак 39%. На смештај у прихватилишта упућено је 114 корисника током 2020. године.

- Укупан број пунолетних корисника са решењем о **сталном старатељству на дан 31.12.2020. године био је 3.816**, што је на нивоу од претходне године. У броју од 218 правоснажних одлука суда о лишавању пословне способности које су донете током 2020. године, 76% је за потпуно лишење пословне способности, што је за 4% мањи удео у укупном броју поступака лишења пословне способности него претходне године и показује да се донекле пракса потпуног лишења пословне способности мења у позитивном смеру. 32% су непосредна старатељства од стране ЦСР.

Одлучивање у вршењу јавних овлашћења за малолетне кориснике

- **Социо–материјална угроженост је најчешће обележје деце** која су на евиденцији ЦСР и у овој групацији је **52% укупног броја деце**. У току 2020. године 28.185 деце је евидентирано у породицама које су оствариле право на НСП, а још 2.777 деце је остварило право на материјалну подршку по основу инвалидитета. Уочава се смањење броја деце у породицама које су оствариле право на НСП за 3% у односу на претходну годину, а повећање броја деце са оствареним правима по основу инвалидитета за 2%.
- ЦСР је у току 2020. године у циљу заштите деце интервенисао **издвајањем укупно 286 деце из биолошких породица** што је 36 деце мање него прошле године, 64 деце која су издвојена из породица је на узрасту мањем од 3 године, што је 22% од укупног броја издвојене деце.
- **За 80% деце обезбеђено је да први смештај буде у породици** (сродничкој или хранитељској), што јесте у најбољем интересу детета, када је дете издвојено из своје биолошке породице. Међутим, евидентира се смањење удела породичног смештаја (са 70% на 68%), а повећање удела домског смештаја у односу на претходну годину са 3% на 5 %.
- На крају 2020. године на **домском и породичном смештају је било укупно 2.252 деце**, од чега је 91% деце у хранитељским породицама, а 9% у установама. **Број деце на домском смештају смањен је за 4% у односу на 2019. годину (са 223 деце на 213), такође и на породичном, где је проценат смањења 3%**. На породичном смештају у **сродничким** хранитељским породицама је у 2020. години 16% деце, што је на нивоу учешћа од претходне године и са аспекта заштите права детета указује да је неопходно да наш систем на даље пружа интензивнију подршку развоју сродничког хранитељства. Током године је 7 деце која су млађа од 3 године примљено на смештај у установу.

- Током 2020. године је **усвојено 41 дете**, од тог броја 2 деце са сметњама у развоју. Евидентира се и број од 72 парова који чекају на усвојење.
- **1.736 деце је под сталном старатељском заштитом**, што је 3% мање у односу на прошлу годину. Најчешћи разлог за примену старатељске заштите јесте када су родитељи лишени родитељског права односно пословне способности у 73% случајева. Структура разлога за примену старатељске заштите је константна, доминирају разлози у вези са функционалношћу родитеља. Удео непосредних старатељстава је 46%, тако да нешто мало више од половине деце има за старатеља познату особу.
- У поступцима у којима се одлучује о заштити права детета односно лишењу родитељског права највећи број поступака је, као и претходних година у **споровима око вршења родитељског права са уделом од 62%**. Међу поступцима које је ЦСР покренуо пред судом у вези са вршењем родитељског права најбројнији су предлози за лишење родитељског права са 55% удела.
- У току 2020. године донето је 250 решења о мерама превентивног надзора над вршењем родитељског права (217 претходне године), и 171 решења о мерама корективног надзора (181 претходне године).

Послови у вршењу јавних овлашћења

- У току 2020. године евидентирано је укупно **8.691 пријава породичног и партнерског насиља, што је повећање од 5% у односу на претходну годину**, при чему је повећање бележено у дужем протеклом периоду. Повећање броја жртава насиља не може се тумачити искључиво као последица пораста насиља већ је резултат и другачијег друштвеног и институционалног одговора на насиље у породици. Повећање броја жртава насиља се евидентира у свим узрасним групацијама, и код деце и пунолетних.
- Од укупног броја евидентираних пријава **20% су пријаве за случајеве насиља у којима су деца жртве** и ово је константан удео пријава за децу и у ранијем периоду. **Удео девојчица је 53%** међу децом жртвама, а емоционално насиље је код пријава за децу доминантно у уделу од 40%. Када су пунолетни корисници жртве насиља у питању, **жене су чешће жртве насиља у односу на мушкарце у свим узрасним групацијама са око 70% удела**. Психичко насиље као доминантна врста насиља је евидентирано код 56% укупног броја пријава за пунолетне жртве.
- Као и у досадашњем периоду, **највећи број пријава односно 85% свих пријава пристигло је у ЦСР од полиције**.

- **У највећем уделу починиоци насиља су партнери** (брачни/ванбрачни или бивши брачни/ванбрачни) жртве и чине 47%. Удео мушкараца међу починитељима насиља је 66%.
- У поступању ЦСР у случајевима пријава насиља над децом, евидентира се да ЦСР најчешће - у **69% случајева реагује пружањем материјалне, правне или стручно саветодавне подршке и помоћи** детету и родитељу у оквиру ресурса ЦСР. 172 деце је због безбедности било издвојено из породица током године.
- По службеној дужности ЦСР је у току 2020. године покренуо 264 поступака пред судом за заштиту деце, што је за 15% од укупног броја деце жртава насиља. У структури поступака **најбројнији су поступци за изрицање мере заштите од насиља са 41% удела**. За разлику од 2019. године када су кривичне пријаве биле најзаступљенији начин реаговања ЦСР, током 2020. године је поднето од стране ЦСР 31 кривична пријава за случајеве насиља над децом.
- У заштити пунолетних жртава насиља поступање ЦСР је у **80%** случајева подразумевало пружање **материјалне, правне, или саветодавне подршке** жртви насиља у оквиру ЦСР. Кривична пријава је подигнута у 97 односно 1% случајева. Од стране суда током 2020. године изречено је 1.168 мера заштите по Породичном закону, што је за 30% мање него 2019. године.
- Од стране полицијских службеника и судова је изречено **15.497 мера према Закону о спречавању насиља у породици**. Групе за координацију и сарадњу донеле су укупно 2.377 што је за око трећину (27%) од укупног броја жртава насиља.
- Током 2020. године на евиденцији ЦСР евидентирано је **6.153 деце и млађих пунолетника са проблемима у понашању и у сукобу са законом**. Смањен је број деце са проблемима у понашању, док се повећао број деце у сукобу са законом у односу на претходну годину, што указује на озбиљнију проблематику почињених дела.
- Око **43%** у укупном броју деце са проблемима у понашању и у сукобу са законом чине **новоевидентирана деца**. **Кривично неодговорна деца** чине **28%** и **њихов удео је значајно повећан у односу на претходну годину када је био 16%**. И код деце са проблемима у понашању и деце у сукобу са законом најбројнија су деца узраста од 16 до 17 година.
- У току 2020. године изречен је **321 васпитни налог, што је за 23% мање у односу на претходну годину**. Од укупног броја изречених васпитних налога 72% чини укључивање, без накнаде, у рад хуманитарних организација или послове социјалног, локалног или еколошког садржаја. **У структури примењених васпитних мера најзаступљеније су мере посебне обавезе**, најчешћа мера посебне обавезе је укључивање у хуманитарни рад или обављање послова социјалног, локалног и еколошког садржаја са уделом од 67%. Уочава се мањи број свих изречених мера у односу на претходну годину, за око 17%.

Извештај урадила
Саветница за истраживачке послове
Марина Вукотић